Poštnina plačana v gotovini. Posamezna štev. Din 1·—

Štev. 6. V Ljubljani, dne 7. februarja 1929. Leto XII.

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Več življenja v prosvetne in gospodarske organizacije!

Vse politične stranke v državi so razpuščene in politično življenje sedaj počiva. Sedanja vlada pač gre za tem, da se sile vseh sposobnih mož in žen v državi začnejo udejstvovati na polju prosvete, zdravstva in gospodarstva. Narod, ki hoče živeti in igrati pomembno vlogo v zgodovini človeštva, mora napredovati, a napredoval bo le, ako njegovi najboljši sinovi in hčerke primejo za nesebično delo.

Pri nas v Sloveniji imamo zelo razvito društveno življenje, ki je najvažnejši činitelj ljudskega samoizobraževanja. Med našimi organizacijami gotovo igra najvažnejšo vlogo Sokolstvo, ki utrjuje ljudsko zdravje, obenem pa so sokolska društva prav povsod tudi izobraževalne organizacije. Poživite sokolske organizacije in osnujte jih, kjer še ne obstojajo! Zdrava duša v zdravem telesu! Ta starorimski izrek velja še danes prav tako kakor za starorimskega časa. Telesno zdrav človek je navadno tudi duševno zdrav in le duševno zdravi ljudje so sposobni za napredek. Telesno in duševno zdravi ljudje tudi niso tako podvrženi strupu alkohola kakor slabiči. Saj vidimo vsi, da je med Sokoli res prav težko najti pravega pijanca.

Ogromno delo na polju ljudske prosvete vršita obe slovenski Zvezi kulturnih društev v Ljubljani in Mariboru. Snujte izobraževalna društva, čitalnice, gledališke odre, tamburaška društva in podobne organizacije, kjer še ni nikakega društvenega življenja, ter pristopajte k obem zvezam! Sedaj je najlepša prilika, da se sposobne sile med narodom udejstvijo v delu, ki bo res koristno za narod. Velikega samoizobraževalnega pomena so podeželski gledališki odri. Taki odri bi morali obstojati prav v vsakem večjem kraju. Ljudstvo si želi lepega razvedrila v predstavah, ki pa ne nudijo samo razvedrila, nego tudi izobrazujejo ljudstvo, ako so dobro izbrane. Čitalnice in bralna društva so isto tako potrebna. V tem pogledu je v Sloveniji že mnogo storjeno, saj imajo številne druge organizacije, kakor n. pr. sokolska društva, knjižnične, oziroma čitalnične odseke, vendar je tudi na tem polju še ogromno potrebnega dela.

Da je poleg izobražbe in zdravja potrebno ljustvu tudi krepko gospodarsko udejstvovanje, je samo po sebi umljivo. Poživite stare in snujte nove zadruge, kjer so potrebne. To polje je zelo obsežno in potrebuje za vodstvo nasposobnejših ljudi. Nedvomno je treba prav dobro premisliti in proučiti priliko, ako se snuje n. pr. hranilnica in posojilnica. Lahkomiselno ustanovljene zadruge s slabim vodstvom več škodujejo kakor koristijo

Mladi, delavni ljudje, na površje! Primite za delo, ne izgubljajte časa! V tem delu boste imeli tudi najlepše razvedrilo in najlepšo priliko, da se izognete kugi alkoholizma. To delo tudi ni prav nič brezversko in se ne bojte morebitnih napadov s strani nestrpne duhovščine! Poštenemu naprednemu človeku se ni bati ničesar! Z delom na polju prosvete, zdravstva in gospodarstva boste koristili sebi, narodu in državi. Država s prosvetljenim narodom bo imela lepo bodočnost in narod bo živel v blagostanju. Noben prosvetljen narod na svetu ne trpi pomanjkanja, ker si vsak tak narod zna pomagati tudi v najkritičnejših neprilikah.

Sedaj je zima, ko tudi na deželi ni dela preko glave. Izrabite prosti čas!

Strašna zima skoro po vsej Evropi

V Sloveniji že nismo imeli takšnega mraza od leta 1893. — Ponekod v Sloveniji je kazal termometer zadnje dni do 32 stopinj Celzija pod ničlo — Oviran železniški promet — Žlvali v prirodi poginjajo od mrazu in lakote

V nedeljo in ponedeljek smo imeli v Sloveniji mraz, kakršnega ne pomnijo že več kakor trideset let. Podoben mraz je vladal v naših krajih leta 1893., ko je v ljubljanski okolici tudi meseca januarja razsajala strašna burja in podirala drevesa.

V nedeljo smo imeli zlasti strupen mraz, v okolici Št. Janža na Dolenjskem in na Gorenjskem je kazal termometer na več mestih 30 in še več stopinj Celzija pod ničlo. V ponedeljek zjutraj je bilo stanje termometra v Sloveniji med 15 in 30 stopinj. Vsi potoki in male mirno tekoče reke v Sloveniji so zamrznile. Debel led je tudi na mnogih jezerih, tako na Cerkniškem. Ljubljanica je zamrznila na mnogih mestih. Tako tudi Krka pri Novem mestu, kar je redek pojav.

Hud mraz splošno ovira promet. Zaradi mraza so popokale mnoge brzojavne in telefonske žice. Avtomobilski promet ne funkcionira v redu. Mednarodni in lokalni železniški promet šepa ter vozijo vlaki z velikimi zamudami, ker olje za mazanje koles sproti zmrzuje in se v ceveh lokomotiv para spreminja v led. Simplonski orient-ekspres je imel skoro osem ur zamude. Na progi med Žirovnico in Javornikom je počila celo tračnica zaradi mraza

Več elektrarn in drugih podjetij v Sloveniji, ki so odvisna od električnega toka ne obratuje zaradi zamrznjenih vod. Številne šole, zlasti v hribih, so zaradi mraza in snežnih zametov prenehale s poukom.

Silno trpi zaradi ostre zime živalstvo v prirodi. Divjačina in ptice poginjajo ne samo od mraza, nego še bolj zaradi gladu. V Kokri so pobrali več srn, ki so od mraza in gladu kar polegale po snegu. Ko so jih prinesli k hišam, se niso nič bale ter so pile ponudeno jim mleko. Dva lovca sta našla v gozdu šojo, ki je primrznila s kremplji k veji, in vodomca, ki je pred njima padel v sneg in poginil od gladu. Zlasti strašno uničuje zima jerebice, ki jih bo najbrž le malo ostalo živih, ako ta silni mraz ne preneha. Od poljske divjačine so najvztrajnejši zajci.

Enak in še hujši val mraza je objel skoro vso ostalo Evropo. V Trstu so imeli te dni 20 stopinj pod ničlo. V južni Italiji je padel sneg, kar se zgodi le redkokdaj. Vezuv je pokrit v snežno odejo.

Najhujši mraz, ki je bil kdaj zabeležen v Srednji Evropi, so pa imeli v ponedeljek v Budjevicah na Češkoslovaškem. Termometer je namreč kazal 37 stopinj Celzija pod ničlo. Zanimivo je, da v planinah ni takega mraza in da je bilo v Pragi 27 stopinj pod ničlo, dočim so imeli v Sudetih komaj 12 stopinj.

V ponedeljek je bilo na Dunaju 30 stopinj, v okolici celo 35 stopinj pod ničlo. Na Dunaju so na mnogih krajih popokale plinske in vodovodne cevi, več ljudi so morali s težkimi ozeblinami prepeljati v bolnice. V nedeljo so morali prepeljati v bolnico več igralcev dveh nogometnih klubov, ki sta kljub silnemu mrazu riskirala nogometno tekmo.

Na Tirolskem so imeli v noči od sobote na nedeljo 27, na Poljskem pa 30 do 35 stopinj mraza. V Budimpešti je bilo te dni 20 stopinj pod ničlo, v Steinamangerju 27, v Szegedinu 22, v Oedenburgu 20. Vlaki prihajajo večinoma z zamudami.

Pri Benetkah je morje deloma zamrznilo, v mestu samem je 10 stopinj pod ničlo, torej mraz, kakršnega Benečani še ne pomnijo. Nad Palermem se več dni divjali snežni zameti in je zapadlo mnogo snega. V Pupiglanu v Apulriji je obtičal potniški vlak v snegu.

Nad Carigradom je te dni divjalo strašno neurje. Vse mesto je pod debelo snežno odejo. Železniški promet je deloma ustavljen, ladje so ostale večinoma v pristaniščih. Pritisnil je tudi tako hud mraz, da so morali šole zapreti. Ekspresni vlak, ki je vozil iz Angore v Carigrad, je obtičal v snegu. O strahovitem mrazu poročajo tudi iz Bolgarije, Francije in iz Rusije.

Bolniška hrana na kmetih

Pravilna prehrana je pol zdravja! Če velja ta izrek za zdravega človeka, koliko bolj je na mestu za bolnika. Vsak ve iz lastne skušnje, da je malodane pričetek vsake resnejše bolezni pomanjkanje teka. To znači, da prebava ni v redu. Če ne nudimo želodcu lahko prebavljive hrane,

začne naše telo uporabljati lastne zaloge, ki jih je v zdravih dneh naložilo povsod v obliki masti. Do gotove mere je to tudi naravno in celo zdravju v prid, saj vemo, da se nabere sčasoma v nas zaradi nepravilne prehrane in nerednega življenja mnogo navlake, ki ovira delovanje naših organov. Slično stvar vidimo pri raznih strojih, ki jih dan za dnem mažemo. Tekom časa se nabere v ležiščih, posebno če smo mazali s slabim oljem, mnogo nesnage, ki ovira tek stroja. Sedaj namažemo stroj z bencinom ali petrolejem ter ga pustimo nekaj časa prosto teči. Tedaj šele vidimo, koliko nesnage se je nabralo v stroju. Ko tak osnažen stroj spet namažemo, nam dela, da je veselje. Prav tako je v našem telesu. Zaradi zastale nesnage prične telo bolehati. Vročica je nekak bencin, ki raztopi to nesnago. Zato je dobro, da pustimo telesu v začetku bolezni prosti tek in ga nekaj dni ne silimo s hrano. Stradanje ozdravi v štirih, petih dneh mnogo bolezni. Če se po petih dneh stradanja bolezen ni obrnila na bolje, moramo po malem pričeti s hrano, da nam telo preveč ne obnemore.

Kaj bomo pa dali bolniku jesti? Če vprašate zdravnika, vam bo odgovoril: Lahko hrano. Niso namreč le zdravila za zdravje. Ona so le nekako pomožno sredstvo, glavno je prehrana bolnikov. Vsak zdravnik bi moral imeti tudi znanje o kuharski umetnosti. Lahko ukaže zdravnik lahko hrano v bolnici, ko ima kuharsko osebje dolgoletne izkušnje v pripravljanju takih jedi. Drugače pa je na kmetih, kjer se vrši vsa prehrana dan za dnem v istem redu: žganci s kislim zeljem, ričet in krompir v oblicah, prekajena svinjina po zimi, govedina z juho le za Sveti dan, Veliko noč in na žegnanje. Bili so pred leti starejši zdravniki, ki so dobro poznali to plat zdravljenja. Tako se spominjam dr. Bergmanna v Žalcu, kako je našteval: «Eno mehko kuhano jajce, riž na juhi...» Bil je zdravnik po božji volji.

Naravno je, da nudi kmečka gospodinja bolniku najboljše, kar zna in ima: juho z govedino. Nič bi ne oporekal, ko bi se to ne ponavljalo dan za dnem. Ta večna juha se bolniku tako pristudi, da je že pri imenu juha samem ves nesrečen. Glavno pravilo za prehrano bolnikov bodi pestra izbira, male in pogoste porcije. Ista jed naj se vsaj tekom enega tedna ne ponavlja, čeprav bi bolniku ugajala, ker se je bolnik rad prenaveliča. In kake porcije dajejo! Bolniku, ki mu je dovolil zdravnik zrezek, speče skrbna žena celo ped širok in par centimetrov debel kos. Že pri samem pogledu na ogromno porcijo je zgubil bolnik zadnjo trohico teka. Ko mu je pa prinesla drugi dan ko otročja dlan majhen in tenek zrezek, ga je z veseljem povžil. Bolnik naj jé pogostoma, vsaj petkrat na dan. Za ležečega bolnika niso prikladne naslednje jedi: prekajeno svinisko meso, klobase, salame, krompir, zelje, fižol in vse zelo mastne jedi.

Kaj pa je prikladno? Predvsem m l e k o. Če komu ne gre zaradi okusa, naj doda na skodelico žličko konjaka in ga bo lahko pil. Posebno priporočljivo je kislo mleko, ki ga lahko dajemo pri vseh boleznih. Za mlekom so najboljša hrana jajca. Manj ko jih kuhamo, laže so prebavna. Trdo kuhana so kvečjemu za zdrave romarje in turiste. Sirova so najboljša, le da jih marsikdo ne prenese, ker se mu gabijo. Za take pripravi jajčno jed takole: Ubij jajce in razloči beljak od rumenjaka. Rumenjak stepi z žličko sladkorja v prahu, iz beljaka napravi sneg. Oboje zmešaj, da nastane nekaka krema. Dajaj bolniku vsak dan po eno jajce, ne več, in videl boš, kako ga bo okrepčalo. Posebno bledikavi, jetki podvrženi otroci se v par tednih na ta način silno opomorejo. Kruh naj ne bo običajna žemlja, temveč prepečenec, ker je laže prebavljiv. Ne pozabi na sadje sveže in kuhano ali vkuhano, pomaranče in limone, kar močno osvežuje vedno žejnega bolnika. Namesto običajnih pokalic dajaj bolnim radensko slatino z malo količino malinovca. Radenska slatina je tako bogata raznih snovi, da zaleže za pol lekarne.

Kaj pa kava, čaj, vino in pivo? Še za zdravega niso kaj prida, ker to niso hraniva, temveč le draživa. Brez zdravnikove volje in vednosti ne dajaj nikoli teh stvari!

Še nekaj spada k hrani našega telesa: čiščenje ust in telesa ter sveži zrak. Vsak bolnik postane malodušen in zaradi tega malomaren za snago. Po vsaki jedi naj si očisti zobe in usta in videl boš, kako mu bo rastel tek. Vsako jutro, tudi po zimi, prezrači sobo in umij z mokro brisačo bolnika, ker koža tudi diha ter pomaga telesu živeti. Ne bo se, ne bo se prehladil!

Tudi duševne hrane potrebuje bolnik. Ne govori z njim ne o preteklih lepih časih, ne o sedanjem žalostnem stanju. Bodočnost mu slikaj v pestrih barvah, da zaželi z vsemi močmi zdravja. Hoteti ozdraveti je tista moč, ki dela čudeže. Zato pomagaj bolniku in ga bodri: Saj bo boljše! Najhujše si že prestal itd.

Pripomnil bi, da velja vse to za vse sloje, saj vem, da je vsa Slovenija, kar se zdravstva tiče, še vedno dolga vas. J. K.

DOPISI

TREBNJE. (S m r t n a k o s a). V Trebnjem na Dolenjskem pri svojem sinu zdravniku dr. Albinu Češarku je umrla ga. Amalija Češarkova rojena leta 1849. v Ljubljani. Pokojnica je bila v narodnih in naprednih krogih znana osebnost. Dolgo let je vodila trafiko v Šelenburgovi ulici v Ljubljani ter se po svojih močeh živahno udejstvovala na narodno-kulturnem polju. Bila je več let blagajničarka Slovenskega narodnega gledališča in članica mnogih kulturnih društev, kjer je aktivno delovala. Na svoja stara leta se je preselila k svojemu ljubljenemu sinu. Danes prepeljejo truplo pokojnice v Ljubljano in bo ob 4. popoldne njen pogreb iz kapelice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnici blag spomin! Prizadetim naše sožalje!

RAČNA. Na pustno nedeljo 10. t. m. bo igra «Anarhist», burka v dveh dejanjih. Pridite! — V sredo 30. januarja smo imeli mraza 21 stopinj Celzija. Zraven je pritisnila še burja, ki je mraz še povečala. Dne 3. t. m. je bilo mraza celo do 26 stopinj.

ZAGORJE OB SAVI. (S m r t n a k o s a.) Te dni je preminula obče priljubljena gospa Jelica Mejakova, soproga postajenačelnika g. Rudolfa Mejaka. Pokojnica je bila rodom iz ugledne obitelji Cirmanove iz Št. Vida nad Ljubljano. V petek popoldne so truplo prerano umrlo, splošno priljubljene gospe prenesli iz hiše žalosti do železniškega prehoda ter naložili v železniški voz.

Soteščan:

Žrtev ljubezni in zvestobe

Povest iz predvojne dobe.

(Dalje.)

Anica je ljubila ples, zato se je rada odzvala vsakemu, kdor jo je povabil. Že dolgo se ni tako prijetno zabavala; bila je kakor prenovljena, tako ji je ugajala družba in razvedrilo. Največkrat se ji je približal neki Slovak, ki jo je povedel na plesišče. Tudi on je bil nastanjen v Nebraski, delal je v tovarni in kadar je le količkaj utegnil, je posetil slovensko naselbino, kjer se je za silo priučil sorodnemu jeziku.

Rogin se ves čas ni ganil izza mize, odkoder je opazoval svojo ženo, krožečo med plesalci. Anže je odkril njegovo pozornost. Z vražjim zadovoljstvom si je pomel roke, pomaknil se je k prijatelju ter mu namignil na plesišče.

«Plesat pa zna, plesat», jo je pohvalil. «Poglej jo, kako se suče in kakšnega plesalca si je izbrala...»

«Mislim, da smo vsi poštenjaki», ni hotel pristati na sumničenje. «Upam, da nima slabega namena...»

«Hm, seznanila se bosta... Na svetu je marsikaj mogoče.»

«Beži, beži! Njena zvestoba je preizkušena v ognju trpljenja in bridkosti, njena ljubezen je že mnogo pretrpela.»

«Znano ti je, kar je minilo, ne veš pa, kaj še pride. Tukaj je dežela razporok, domovina nesrečnih zakonov.»

«Med nama ne more priti do razdora.»

«Srečen mož, ki se lahko zanese na ženo.»

«Dozdaj še nimam povoda...»

«Ampak v priložnosti je nevarnost...»

Čeprav Rogin ni uvaževal prijateljevega namigavanja, vendar se ga je skrivoma ustrašil. «Anica!» jo je poklical ter ji pokazal prostor zraven sebe. Plevel natolcevanja in sumničenja je bil zasejan v njegovo dovzetno dušo.

Anže in Rogin sta se zapletla v važno pomenkovanje. Tedaj se je Anici pridružila Polonica z namišljeno prijaznostjo. Zvito je poizvedovala po njeni preteklosti, a Roginka je odgovarjala kratko in previdno, kakor da je slutila namen njenega zalezovanja.

Petje in godba sta polagoma utihnila, gostje so odhajali, samo France je še slonel ob mizi, politi z vinom tako, da mu je teklo od komolcev. Anica mu je pomagala vstati ter ga je po daljšem prerekanju spravila domov. Prvič, odkar sta bila poročena, se ga je navlekel; morala ga je opirati in peljati kakor otroka, ki se uči hoditi.

«Anica, ali ne gre nekdo za nama?» jo je vprašal jecljaje že blizu doma.

«Saj ni nikogar», mu je odgovorila.

«Tamle ob zidu se je nekaj premaknilo.»

«Tebi se tako dozdeva.» — Anica je drhtela od strahu, zakaj tudi njej se je zazdelo, da je videla senco, ki je šinila mimo hiše za ogel. Delala pa se je pogumno, ker ni hotela izdati svoje bojazni.

«Kje pa je on...?» jo je zmedeno vprašal po kratkem molku.

«Kdo?» je poizvedovala.

«On, s katerim si plesala...»

«Kaj me briga!» ga je s studom zavrnila. «Nisem ga videla doslej, pa ga ne bom morda nikoli več. Še na misel mi ne pride.»

«Hm!» France je sumljivo zakašljal, kar je ženo občutno zabolelo. Čutila je, kam meri njegovo očitanje, katerega ni zaslužila.

Doma se je Rogin sesedel na klop in naslonil na mizo. Anica mu je sezula čevlje ter ga je z največjim trudom spravila v postelo. S tem je bil zaključen prvi neprijetni dan; prvič je bila ranjena v tajni njena ljubezen; ranil jo je on, za katerega je toliko žrtvovala.

Pri Štajercu sta ostala Anže in Slovak še dolgo po odhodu povabljencev. Tesno sta sedela drug ob drugem, pobirala ostanke ter si skrivnostno šepetala.

«Dobro si napravil!» ga je pohvalil Anže ter mu natočil kozarec. «Po tej poti moraš naprej, dokler te ne ustavim.»

«In tedaj?» ga je Slovak vprašujoče pogledal.

«No, tedaj boš prejel plačilo...»

«Koliko?» Slovaku so zažarele drobne žive oči, vse je bil pripravljen storiti za plačilo.

«Sto dolarjev bo menda dovolj za tako malenkost.»

«Premalo, prijatelj, mnogo premalo!»

«Saj ne boš imel nikakega truda in odgovornosti. Samo od daleč jo zalezuj in sem in tja se ji malo nastavi, tako da te bo opazil. V nevarnost se ti ni treba podajati.»

«Pa vendar bi jo lahko izkupil. Ne, ne, prijatelj, sto dolarjev je očitno premalo.»

«Koliko pa zahtevaš?» ga je vprašal v zadregi po kratkem preudarku.

«Tisoč dolarjev, ker sva prijatelja. Za manj se ne umažem.»

«Hm, tisoč dolarjev!»

Pred hišo je zaigrala železniška godba iz Zidanega mosta žalostinko, na kar je pokojnico odpeljal vlak proti Ljubljani. Na Svečnico je bil ob mnogoštevilni udeležbi občinstva pogreb v Šent Vidu nad Ljubjano. Blag ji spomin, žalujočim naše sožalje! — V nedeljo so pa položili k večnemu počitku 78letnega Jožeta Drnovška iz Vin nad Zagorjem. Pokojnik je bil več let v občinskem zastopu v Kotredežu ter od vseh zelo spoštovan. Bodi mu blag spomin!

ŠMARJE PRI JELŠAH. Sokolsko društvo v Šmarju pri Jelšah je priredilo 24. in 27. januarja izvrstno veseloigro «Nebesa na zemlji», ki je prav dobro uspela. — Dne 30. januarja se je vršil redni letni občni zbor Sokolskega društva, na katerem je bil z malimi izpremembami izvoljen stari odbor. — V soboto 9. t. m. bo priredilo društvo veliko maškerado v društveni dvorani in v vseh prostorih gostilne br. Ivana Habjana. Pričakovati je številne udeležbe.

ORMOŽ. Dne 31. januarja se je vršil tukaj lepo uspeli ustanovni občni zbor podružnice Vinarskega društva za ormoški sodni okraj. Osrednje društvo je zastopal tajnik g. inž. Ivo Zupanič. Po ustanovni formalnosti sta se izvolila predsedstvo in odbor, in sicer: za načelnika g. Lovro Petovar (Ivanjkovci), za njegovega namestnika g. Franc Hanželič (Hardek pri Ormožu), za odbornike pa gg.: Franc Kočevar (Središče), Robert Košar (Sv. Bolfenk pri Središču), Anton Golenko (Sv. Miklavž pri Ormožu), Vinko Ozmec (Sv. Tomaž pri Ormožu), Rudolf Potrc (Ormož), Izidor Bezjak (Podgorci), Tone Pevec (Ormož) in Ivan Veselič (Ormož). Po volitvah se je vršil živahen razgovor o vseh aktualnih vinogradniških vprašanjih ter so se tudi stavili razni predlogi za občni zbor. V ormoškem okraju je glavna panoga kmetijstva vinogradništvo Upamo torej trdno, da bo delovanje podružnice najintenzivnejše.

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Tukaj se je poročil g. Lovro Miklič, kovaški mojster iz Hranjigovcev, z gdč. Tereziko Žižkovo, posestnico na Lahonščaku. Dalje sta se poročila g. Ivan Stuhec, posestnikov sin iz Koražiš, z gdč. Vincencijo Vajdovo s Koračkega vrha, ter g. Jožef Horvat, posestnikov sin iz Grmov, z gdč. Faniko Kukčevo iz Trnovcev. Vsem parom obilo sreče!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

GLAVNA HIBA NAŠE ŽIVINOREJE.

Naša živinoreja bi stala danes na vse višji stopnji, ako bi bila redno in dobro podprta s potrebno klajo. Prav to pa, da nam krme rado zmanjkuje in da je vsa reja posebno v zimskem času polovičarska, prav to je vzrok, da se ne more dvigniti do večjih uspehov. Na to stran se je sicer že marsikaj na bolje obrnilo in popravilo, vendar smo še zmeraj daleč zadaj za drugimi kraji. Poleti se živina še dobro preživlja ob zeleni krmi, zato pa trpi pod neugodnimi vplivi slabih hlevov in sploh hlevske reje, pozimi pa trpi navadno zaradi nedostajanja potrebne krme. Pomanjkanje krme trka po naših krajih skoraj redno na hlevske duri, kar bi seveda ne smelo biti.

Žival, ki trpi pomanjkanje, ne more dobro uspevati niti dajati dobrega užitka. Slabo rejena in mršava mora pri nas prebiti dolgo zimo. Ta negotova, zdaj boljša potem zopet slabša in pomanjkljiva reja vpliva silno neugodno na ves počut in razvoj naše živine in dokler ne pridemo iz teh nesigurnih in slabih prehranjevalnih razmer, toliko časa ni misliti, da bi se naša živinoreja dosti opomogla in da bi dosegla večjo vrednost.

Na vseh straneh se poudarja, da je za nas živinoreja glavnega pomena, da je najvažnejša gospodarska stroka ali panoga in da se po njej še najbolj ravnajo naši dohodki. Če je to res, potem moramo tudi izvajati potrebne posledice. Ustvariti moramo pogoje, da se ta panoga lahko dvigne. Če tiči glavna hiba v pomanjkanju krme in v pomanjkljivi prehrani, potem je zazreti glavno odpomoč v tem, da pridelujemo več krme in boljšo krmo. Po naših travnikih se da pridelek krme še povsod dvigniti. Z [illegible] košnjo in dobrim gnojenjem se da pri[illegible]ša krma in več krme. Kjer nam manjka travniščine, moramo s pridelovanjem tečnih detelj, zlasti lucerne in kranjske detelje, delati na to, da bo več krmskega pridelka. Če nam manjka zemlje za širše pridelovanje detelje in drugih krmskih rastlin, potem je vzeti na pomoč prikladna domača in umetna gnojila.

Ne omalovažujmo tega. Po vseh naših kmetijah se da še dvigniti pridelek krme in s tem odpraviti glavno hibo, ki najbolj zadržuje stalen napredek naše živinoreje in ki najbolj izpodkopuje uspehe, ki bi jih sicer lahko dosegli. Spas naše živinoreje tiči predvsem v krmi!

OVIRE V RAZVOJU NAŠEGA SADJARSTVA.

Sadjarstvu je prisojena še važna vloga v našem narodnem gospodarstvu. Naši kmetovalci se ga tudi z veseljem oklepajo in je tej vnemi pripisati, da se je tekom časa tako razvilo po naših krajih. Naše vasi izgledajo kakor sadni otoki sredi poljan. Naši kmetski domovi so povsod obdani od sadnega drevja. Na to stran ni kaj očitati našim kmetovalcem. Seveda bi bilo želeti, da se sadni nasadi še bolj pomnože, tako da bi dobila vsa pokrajina podobo raja, kakor jo kažejo posamezne pokrajine po drugih deželah. Sadni vrtovi s pravilno nasajenim drevjem bi se morali drug za drugim vrstiti mimo naših cest in vasi. Tako daleč naj bi šli sadni nasadi. To bi se marsikod tudi že zgodilo, da niso temu krajevne razmere nasprotne. Naši gospodarji se vsega radi poprimejo, kar jim kaže. Toda, kakor ni mogoče povsod trt in hmelja saditi, tako tudi sadnega drevja ne, ker je tudi rodovitnost sadnega drevja vezana na gotove pogoje.

Da ni mogoče sadnega drevja povsod saditi, so krive v glavnem sledeče ovire:

Prvič neugodne talne in sploh krajevne razmere. Nizke, mrazne lege niso za sadno drevje, ravno tako tudi mokre lege ne. Neugodne so tudi lege s preplitvo ali tanko zemljo, najsibo da je kamenita ali pa prodnata. Takih leg je pa mnogo po naših krajih.

Velika ovira so pa tudi naša na drobno razkosana mala posestva, ki ne dopuščajo s svojimi prepogostimi mejaši nekih novih nasadov po njivah in travnikih. Kdor ne pozna teh razmer, se morda čudi, da so naše poljane tako prazne

---

«Čim obilneje bom plačan, tem bolje bom opravil. Ni vseeno, ali delam z zanimanjem ali brez zanimanja.»

«To je res. Ampak pomisli — tisoč dolarjev!»

Otožno se mu je povesila glava, nikoli ni mislil, da bo tako draga njegova nakana.

«Kakor hočeš. Zadeva ni kupčija, da bi se pogajala za ceno.» To izrekši je vzel klobuk in hotel oditi.

«Obljubi mi, da boš molčal in vestno opravil», je pristal na njegovo zahtevo. «Daj mi častno besedo!»

«Prisežem. Prej bo spregovorila skala na gori, kakor bom spregovoril jaz, ako obljubim molk.»

Po kratkem prerekanju sta se pogodila in Slovak je odšel s tisočakom. Svojo obljubo je vestno izvajal. Spretno se je plazil za Roginko, kamor se je odpravila, povsod ji je bil za petami.

Umljivo je, da Rogin ni mogel tega mirno prenašati. Nabavil si je samokres; preden pa ga je rabil, je povedal prijatelju, kaj namerava.

«Nikar se ne prenagli», mu je Anže odsvetoval. «Saj še nimaš povoda.»

«Venomer jo zalezuje. Odkrij mi kako drugo sredstvo, sicer se bom izpozabil.»

«Nerad se vmešavam. Ako pa že hočeš, ti svetujem: na ženo pazi, morda pa le ni tako nedolžna, kakor se ti dozdeva.»

«Ali meniš, Anže?»

«Hm. Kdo ve?» je hinavsko skomignil z rameni.

«Glej, da ju boš kje zasačil; ko boš imel dokaze, ti bo laže nastopiti.»

«Gorje mu, ako ju zalotim. Tedaj ne bom poznal usmiljenja in ne bom prizanesel.»

«Zdaj se še nikar ne razburjaj. Rajši si ga privošči kak kozarec; nastavil sem sodček starine, pridi na pokušnjo.»

Do trde noči sta sedela v kleti ob sodu, nekaj časa sta pokušala, potem pa sta ga pila duškoma liter za litrom. Anže je skrbel za zabavo, pravil mu je razne dovtipe ter ga zadrževal, kadar je hotel oditi. Šele ko je Polonica poklicala brata k večerji ga je odslovil s povabilom, naj ga kmalu zopet obišče.

Spet so ga zanašale noge in neštetokrat se je izpotaknil, preden je dospel do doma. Tu se mu je polglasno mrmranje nenadoma spremenilo v divje kričanje. «Ali si že zopet tukaj?» je rjul ko obseden okrog hiše.

«Kdo?» se je Anica prestrašila.

«Že veš, kdo», je zarohnel. «Ampak jaz mu bom pokazal.»

«France, bodi vendar pameten. Jaz ne vem ničesar.»

«Kaj ne veš?» ji je zarjul na ušesa.

Anica je plaho odskočila in zbežala, on pa je tulil in razgrajal, dokler ni omagal.

Drugi dan je spal do opoldne, popoldne pa ga je prijela žeja in odgnala k sosedu na starino. Zopet mu je potožil svoje težave, katere mu je lajšal zlobnik z namišljenim sočutjem. Ponovno ga je pridržal do pozne noči, ves čas ga je zastrupljal s podlim sumničenjem in namigavanjem.

Doslej še ni Polonica ničesar storila sebi v zadoščenje. Prav za prav tudi ni našla priložnosti: kadar je namreč hotela kaj začeti, jo je prehitel Anže, kateremu se je morala umakniti. Jezilo jo je neprestano izpodrivanje, dasi ji je po drugi strani ugajala bratova naklonjenost. Obsojala pa je njegovo počasnost; mesece in mesece že traja njegovo delo, a ne pride do pravega zaključka.

V takih mislih jo je ubrala nekega večera k Roginki, ki se je dolgočasila v moževi odsotnosti. Stala je pri oknu in jokala. Prav tedaj se je ustrašila preteklosti in bodočnosti, prvič se je iz tujine resno ozrla nazaj v minulost, kakor po prestani omotici se je zavedla, kaj je storila.

«Kratkočasit sem te prišla, ker si sama», jo je zvijačnica priliznjeno nagovorila.

Roginka se ni nič kaj razveselila njenega obiska. Skrivaj si je otrla solzo, zakaj nikomur še ni hotela pokazati svojega trpljenja. «Ali je France pri vas?» je mirno vprašala.

«Z bratom se menita, pa jih nočem motiti. Možje imajo svoje pogovore — zmerom tisto suhoparno modrovanje, nikdar dovolj obdelano in nikoli končano.»

«Doma pa ničesar ne pove in ves dan ne prime za delo.»

«Joj! Ali se nič ne pogovorita? Pri nas ga je pa sama zgovornost.»

«Vedno bolj je čuden, zmerom si nekaj domišljuje . . .»

«Pa ne, da bi se ne razumela? Bog obvaruj!»

«Neprestano išče prepira.»

«Čemu se bo prepiral? Delaš mu kakor dekla, on pa pohajkuje.»

«Noč in dan sanjari o tistem Slovaku, tako je ljubosumen. Kamor se gane, povsod ga vidi pred seboj, jaz pa ne vem ničesar.»

«Verjamem, da si nedolžna in žalostna zavoljo takih očitkov. Tudi mene bi bolelo.»

Roginko je hladila navidezna tolažba, verovala je v njeno sočutje in pomilovanje.

sadnega drevja, dočim bi lahko bile vse polne takih nasadov. Temu ni krivo premalo zanimanje od strani naših gospodarjev, ali pa prevelika zaostalost v tej stroki, ampak krive so naše posestne in krajevne razmere, ki ne dopuščajo, da bi se sadni nasadi neomejeno širili...

Naše sadjarstvo je danes omejeno le na ugodne lege, ki jih imamo po vaseh in okrog vasi in pred očmi. Po drugih legah so pa razne ovire tako merodajne, da ni mogoče z novimi nasadi uspešno prodirati.

Dvodnevni kmetijski tečaj pri Mali Nedelji

V dneh 22. in 23. januarja t. l. je priredila pri Mali Nedelji podružnica Kmetijske družbe kmetijski tečaj, ki se je zelo dobro obnesel. Udeležencev je bilo 90. Kot predavatelja sta bila od oblastnega odbora delegirana strokovnjaka inž. Wenko in Pečovnik iz Maribora.

V stvarnih potezah je prvi obravnaval živinorejo, osobito govedorejo, svinjerejo in perutninarstvo. Živinoreja je v Slovenskih goricah panoga, ki v današnjih razmerah daje kmetu sigurne dohodke, in jo je zato treba z vsemi danimi sredstvi podpirati ter pospeševati. Vendar bo treba še mnogo truda, preden bo osobito okrog Male Nedelje živinoreja dosegla svoj povoljni razvoj. Predvsem je treba skrbeti za boljšo izbiro plemenske živine in boljšo splošno prehrano ter za uvedbo krajevnim razmeram primernih pasem v vseh panogah živinoreje. Velik korak naprej je bil storjen osobito že s tem, da se je s pomočjo oblastne podpore v minulem letu zgradilo precejšnje število umetnih gnojišč in gnojničnih jam. To je hvale vredna akcija, ki se bo nadaljevala tudi v tekočem letu, tako da bo imela Mala Nedelja koncem leta že nad 30 moderno in vzorno urejenih gnojišč ter gnojničnih jam po načrtih oblastnih strokovnjakov. Saj je vendar gnoj zlat zaklad vsakega kmeta. Kjer ni gnoja, tam ni krme in tudi ne dobičkanosne živine na kmetiji.

Prav tako važno je za Slovenske gorice sadjarstvo. V tem pogledu je g. Pečovnik v svojih izvajanjih orisal osobito škodljivce in bolezni sadnega drevja ter dal stvarna navodila glede njihovega zatiranja. Podrobno je govoril o pomlajevanju, precepljanju in negovanju dreves ter se je končno dotaknil tudi še sadne trgovine. Četudi postavi Mala Nedelja precejšnjo množino mešanega sadja na tržišča, vendar je to le malenkosten odstotek tega, kar bi se lahko doseglo, ako bi bili naši sadovnjaki na višku moderne kultivacije. Premalo pozornosti se še posveča vzgoji in negi dreves, premalo se gleda na kakovost in sortiment sadja. Podnebne razmere tega osrednjega dela Slovenskih goric so vendar izborne, tako da more pri pametnem gojenju, izbiranju in spravljanju naše sadje doseči na svetovnem trgu glede arome in kakovosti svoj sloves.

Tako je potekel tečaj z lepo perspektivo v bodočnost in v zadovoljstvo udeležencev.

Inž. Ferdo Lupša.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Razpoloženje za žito čvrsto. Na ljubljanski blagovni borzi se je 5. t. m. (za 100 kg. postavljeno na slovensko postajo) ponujala pšenica, baška, po 287 Din 50 p do 290 Din, moka «0» po 420 do 425 Din, turščica, laplatska, po 345 Din.

ŽIVINA. Cene neizpremenjene. Izvoz ni velik. Na zadnjem dunajskem živinskem sejmu je bilo 56 glav iz Jugoslavije, dočim jih je bilo iz Rumunije 990 in iz Madžarske 457.

HMELJ. Na žateškem hmeljskem trgu je bil pretekli teden promet nekoliko večji. Cene so za malenkost popustile. Koncem tedna je prvovrstni žateški hmelj notiral 1600 do 1650 Kč, dobri srednji 1500 do 1550 Kč in srednji 1450 Kč. na deželi je bilo kupljeno več partij srednjevrstnega blaga po 1400 do 1450 Kč zt. 50 kg. — Na nürnberškem hmeljskem trgu se nagibajo cene kupcem v korist. Na tranzitnem tržišču se je trgoval ruski in baški hmelj po 50 do 80 mark za 100 kg (13 Din 53 p do 21 Din 65 p za kilogram). Ponudba savinjskega hmelja je bila znatnejša, vendar ni prišlo do zaključkov.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56 dinarjev 40 par do 56 dinarjev 60 par;

v devizah 6. t. m.:

100 avstrijskih šilingov za 799 dinarjev 25 par do 802 dinarja 25 par;

100 nemških mark za 1350 dinarjev 75 par do 1353 dinarjev 75 par;

100 madžarskih pengov za 991 dinarjev 5 par do 994 dinarjev 5 par;

100 italijanskih lir za 297 dinarjev 10 par do 299 dinarjev 10 par;

1 dolar za 56 dinarjev 77 par do 56 dinarjev 97 par.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj pride v Zagreb.** Te dni je kralj sprejel v avdijenci zagrebškega župana dr. Srkulja, ki mu je poročal o potrebah zagrebške občine. Kralj je pri tej priliki izjavil dr. Srkulju, da bo prišel v doglednem času za dalj časa v Zagreb.

* **Dr. Pitamic naš poslanik v Washingtonu.** Za našega poslanika v Washingtonu je imenovan ljubljanski vseučiliški profesor dr. Leonid Pitamic.

* **Ne pozabite nabirati nove naročnike na «Domovino»! Ne pozabite na lepe nagrade, ki smo jih razpisali za najmarljivejše nabiralce!**

* **Milan Pugelj †** V Ljubljani je umrl v nedeljo 3. t. m. zjutraj eden najplodovitejših slovenskih pripovednikov g. Milan Pugelj. Bil je novelist, v mlajših letih je pisal tudi pesmi. Po rodu je bil Dolenjec in je rad opisoval dolenjskega kmeta ter opeval prirodo. Puglje e novele čita vsakdo rad, meščan in vaščan. Pokojnik se je moral — kakor slovenski pisatelji sploh — vse življenje boriti za kruh, in šele po vojni, ko je bil sprejet pri gledališču, se je njegovo gmotno stanje zboljšalo. Bil je tajnik uprave, namestnik ravnatelja in režiser Narodnega gledališča v Ljubljani. Zadnja leta je bolehal za vodenico, kateri je končno podlegel. Vse svoje življenje je bil pokojnik plemenit in pošten človek. Zapustil je ženo in dva nepreskrbljena otroka. Pokojnika bodo ohranili Slovenci v častnem spominu!

Nekaj ji je reklo, da bi soseda lahko vplivala na moža, tudi bratova beseda bi zalegla. Kar oddahnila se je in dejala:

«Polonica, pri vas bi mu lahko dopovedali. Vama bi ne oporekal.»

«Saj ga opominjamo, a neumnost ima globoke korenine.»

«Zadnjič me je skoro udaril. In kako je razgrajal! Oh, ko bi se poboljšal!»

«Anica, ukrotiti ga moraš. Ako ne pomaga lepa, bo izdala trda beseda. Daj ga ostrašiti!»

«Ali res ni drugega izhoda?»

«Poskusi, kakor sem ti svetovala. Vrni mu očitke, tako mu boš najprej zaprla sapo.»

«Kako? Ničesar takega mu ne morem očitati...»

«Hm, seveda. No, izmisli si nekaj, samo da ga boš ugnala.»

«Taka pa nisem, da bi lagala...»

«Sicer pa se ti ni treba izmišljevati...» Hinavka je sumljivo mežiknila z očmi. Roginka je premišljevala, a ni je mogla razumeti.

«Ker se mi smiliš, ti povem,» ji je ponudila orožje, «a pod nobenim pogojem me ne smeš izdati.»

«Kaj naj mu povem?» je pričakovala odkritja.

«Vprašaj ga, kaj je počenjal tukaj, preden se je poročil, in zahtevaj odgovor.»

«Kaj je počenjal?» Anica se je stresla, srce ji je udarjalo kot kladivo, po vsem telesu jo je zabolelo.

«Živel je s tujo žensko...»

Bridko je vzdihnila Roginka ob teh besedah. Z desnico se je prijela za glavo, levico pa je uprla v steno, da ni omahnila.

«Vem, da te je zabolelo, a morala sem govoriti. S tem mu boš zavezala jezik — toda molči, kdo ti je povedal.»

«In kje je zdaj — vlačuga?» se je Anica razsrdila.

«Pobrisala jo je; saj veš, da se je morala umakniti...»

«Boj Bog! Pa še nihče mi ni tega omenil! Zakaj mi prikrivate njegovo nepoštenost»

«Do sedaj ni bilo povoda. Tebi na ljubo sem ga razkrila.» Hinavsko je zavila oči in položila roko na srce, ki je utripalo v vražjem škodoželjstvu.

«Prav hvaležno sem ti za uslugo», jo je Roginka pohvalila. «Zdaj vsaj vem, zakaj se je nenadoma spremenil. Ta priležnica sili zopet v ospredje.»

«Tega ne verjamem — zato, ker...»

«No, zakaj? Nič mi ne prikrivaj!»

«Zato, ker France ne more več izpolniti obljube...»

«Kakšno obljubo?» je kriknila v strahu.

«Zakon ji je obetal, česar seveda ni izpolnil.»

«Nesrečnik, tako daleč je zašel!» ji je krvavela duša.

«Ampak molči, lepo te prosim! Lahko mu vržeš v obraz, kadar te bo napadel, samo mene ne smeš izdati.»

Razdiralka zakonske sreče je odšla, češ, da se boji Rogina, ki bo zdaj zdaj prilomastil. Nedaleč od hiše se je sklonila k ograji, za katero je stal možak.

«Slovak?» je dihnila komaj slišno.

«Jaz!» ji je prišepnil na uho.

«Pa tukaj na skritem prostoru? Bliže pojdi, na okno se nasloni, tako smo se zmenili.»

Rogin bo menda skoro prikolovratil...»

«Zato pa, da te bo videl...»

«Ali nima orožja?»

«Beži, kadar boš čul korake!»

«In če me zaloti?»

«Plašljivec!»

Ko je Polonica prispela domov, je našla brata in soseda, speča pri prazni steklenici. Potihoma je stopila k Roginu, rahlo mu je segla v žep in vzela samokres. Nato je zbudila Anžeta, ki je pobral samokresa krogle, na kar mu ga je zopet vrnila. Rogin se je končno predramil, prespal je vrtoglavost in odšel v temo.

V pozni nočni uri se je pojavil pri Roginu divji vik in krik. France je opazil, da sloni nekdo na oknu. Plazil se je ob steni ter ga zgrabil z obema rokama, a namišljeni ponočnjak se mu je izmuznil iz srditega objema.

«Kdo je bil pri oknu?» je planil v hišo in zaloputnil vrata. «Takšne stvari se dogajajo za mojim hrbtom? Sramota!»

Sirovo razgrajanje dolgo ni izzvalo odgovora. Anica je ležala na postelji, glavo je zarila v blazino, z rokama pa si je tiščala ušesa.

«Jaz pravim, kdo je bil pod oknom?» Razdražen je planil k postelji ter jo stresel za rame.

«Pusti me!» je zaihtela. «Jaz nisem videla nikogar.»

«Vedeti hočem, kdo je pri hiši namesto mene?»

«Ne vem, kakor resnično živim! Za to resnico sem pripravljena umreti!»

«Ter se za vedno pogubiti!» je togotno dostavil.

* **Mira Pucova †** Te dni je nenadoma preminula v Ljubljani gdč. Mira Pucova, učiteljica na šentjakobski deški osnovni šoli, kjer je slovela kot izvrstna učna moč. Pokojnica je bila tudi vneta društvena delavka. Zlasti je delovala v Šentjakobskem naprednem društvu. S pravim ponosom se je udejstvovala v tej vzorni slovenski gospodarski in prosvetni organizaciji. Bila je načelnica ženskega odseka, ki je bil po njenem prizadevanju res delavna skupina s svojim točnim programom. Njena poročila na občnih zborih Šentjakobčanov so vselej bila sprejeta z izredno pozornostjo in odobravanjem. Blaga pokojnica, rojena 3. avgusta 1882. v Ljubljani, sestra ljubljanskega župana g. dr. Dinka Puca in «Jutrovega» urednika g. Frana Puca, je po izvrstno prestani maturi na učiteljišču službovala na Štajerskem, najprej v Št. Janžu na Vinski gori, nato v Šmartnem ob Paki in končno v Celju. Leta 1921. se je poslovila od zelene Štajerske in prišla v Ljubljano na šentjakobsko šolo. Bolehala je zadnja tri leta, a je kljub bolezni bila neumorno delavna. Z novim letom je morala v bolnico, kjer je te dni izdihnila svojo blago dušo. Čast njenemu spominu!

* **Vodovodne naprave v Sloveniji.** Letošnjo pomlad se bo začel graditi s pomočjo Higienskega zavoda v Ljubljani vodovod v Velikem Kalu na Dolenjskem. V povojnih letih sta se pojavili v tem kraju že dve kužni bolezni, griža in trebušni legar, čemur je vzrok slaba voda. Obe bolezni sta zahtevali človeške žrtve, zato je že skrajni čas, da se prebivalstvo preskrbi z dobro vodo. Lansko leto je bilo vloženih v Higienskem zavodu štirideset prošenj za vodovodne naprave iz raznih krajev Slovenije. Najpotrebnejšim bo Higienski zavod podelil podpore v materialu, kolikor bo denarja v te svrhe.

* **Davčne uprave v Gornji Radgoni, Ljutomeru in Višnji gori ostanejo.** Finančni minister je izdal odlok, po katerem se osnujejo davčne uprave v Gornji Radgoni, Višnji gori in v Ljutomeru za obseg dosedanjih davčnih uradov, ki so bili po prvotnem načrtu ukinjeni.

* **Zmanjšanje števila cerkvenih praznikov v državnih uradih.** Ministrski predsednik Pera Živković je izdal naredbo, ki ureja vprašanje praznovanja praznikov v državnih uradih. Naredba razen tega ureja tudi delovni čas v državnih uradih in predpisuje, da morajo biti državni uradi odprti dopoldne in popoldne. Glede praznovanja praznikov predpisuje naredba, da praznujejo praznike državni uradniki po svoji veroizpovedi, in sicer veljajo: za pravoslavne: Sv. Sava (en dan), Božič (dva dni), Velika noč (dva dni), Binkošti (dva dni) in krstna slava (en dan); za katoličane: Božič (dva dni), Velika noč (dva dni), Binkošti (dva dni), Vsi sveti (en dan) in Telovo (en dan); za muslimane: Kuraban Bajram (tri dni), Ramazan Bajram (tri dni), Medvud (en dan). Končno zabranjuje naredba ministrskega predsednika med uradnimi urami in v uradnih prosorih uživanje kakršnekoli pijače in tudi kave.

* **Prve razprave pri državnem sodišču.** Državno sodišče v Beogradu, je že razpravljalo o približno 20 tožbah po zakonu o zaščiti države. Pričakuje se, da bodo prve razsodbe izdane že prihodnje dni.

* **394 odpovedi stanovanj v Ljubljani.** Z majem preneha veljavnost stanovanjskega zakona. Na stanovanjski oddelek okrajnega sodišča v Ljubljani je bilo do torka podanih skupno že 394 stanovanjskih odpovedi za 1. maj. Največ je odpovedanih malih stanovanj, obstoječih iz ene sobe in kuhinje, v katerih prebivajo delavci in nižji uradniki, dalje pa tudi nekaj večjih stanovanj bolje situiranim privatnim uradnikom.

* **Naročite se na «Skovirja»,** edini slovenski šaljivi list, ki izhaja vsaki 14 dni na 16 straneh in stane samo 10 Din četrtletno.

* **Hripa v Sloveniji malo ponehava.** Hripa, ki se je zelo razširila po Evropi in tako tudi po naši državi, v Sloveniji že malo ponehava, dasi je še mnogo šol zaprtih zaradi obolelosti učencev. Popuščanje se opaža predvsem v Ljubljani.

* **Gibanje prebivalstva v Tržiču.** V preteklem letu je bilo v Tržiču rojenih 126 otrok. Umrlo je 74 oseb, med temi 24 otrok. Porok je bilo 59.

* **Onim, ki hočejo v Belgijo,** so nevarni brezvestni agenti, ki jih vabijo v nekatere rudnike z obljubami dnevne mezde od 35 do 60 frankov. Delavci, ki so se dali pregovoriti, so bili v Belgiji silno razočarani. Mezde so tako nizke, da ne morejo z njimi niti izhajati. To pa še ni vse. Nekateri podjetniki jemljejo najetim tujim delavcem celo potne liste, da bi jim tako onemogočili odhod iz težavne, slabo plačane službe. Naše poslaništvo dobiva od jugoslovenskih delavcev v Belgiji mnogo pritožb zaradi krutega izkoriščanja in prošnje za pomoč.

* **Novi razredi slovenskih ljudskih šol.** Po sklepu prosvetnega ministrstva se je otvorilo par novih razredov na ljudskih šolah v Sloveniji. Ljudska šola v Mekinjah pri Kamniku dobi tretji, ona v Cezanjevcih pri Ljutomeru za četrti razred.

* **Velika umrljivost v Ljubljani.** Nagle vremenske izpremembe zelo vplivajo na umrljivost v Ljubljani in smrtna kosa neusmiljeno pobira svoje žrtve. Zgodilo se je, da je v javni bolnici neko noč umrlo kar 12 oseb za raznimi notranjimi boleznimi, predvsem za jetiko. V januarju je umrlo v Ljubljani skoro 60 ljudi, velik del teh v javni bolnici.

* **Posvetovanje o zaščiti delavcev.** Minister za socialno politiko dr. Drinković je vsem gospodarskim korporacijam v državi razposlal poziv na konferenco o izpremembi zakona o zaščiti delavcev. Posvetovanje o tem vprašanju se bo vršilo 21. t. m. v Zagrebu v poslopju Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Pozvani so na posvetovanje delavske zbornice in zastopniki delodajalcev.

* **Nov slovenski list v Ameriki.** V državi Wisconsin v Severni Ameriki je začel izhajati tednik «Jugoslovenski Obzor». Lastnik in urednik lista je rojak g. Staut, ki se je preselil tjakaj iz Clevelanda. Staut je rodom iz Rečice v Savinjski dolini in je sodeloval svoječasno pri «Slovenskem Narodu». List se bo boril za napredne ideje in bo posvečal posebno pozornost delavskemu pokretu.

* **Naš tobačni pridelek.** Kakor objavlja uprava monopolov, je v naši državi osem tovarn za predelavo tobaka. Predelalo se je lani tobaka za smotke 217.691 kg, za cigarete 2,687.832 kg, v tobak za pušenje 5,573.185 kg, v tobak za pipo 150.430 kg, v tobak za nosljanje 4037 kg in za tobačni ekstrakt 1046 kg.

* **Smrt Slovenke pri železniški nesreči pred Monakovim.** V noči od nedelje na ponedeljek je prispela na celjski kolodvor krsta s truplom jedva 30letne gospe Pije Diamantove, rojene Ropanove iz Ljubečna pri Celju. Diamantova, ki je živela že šest in pol leta v Ameriki, je prišla pred do-

---

«Vest mi ničesar ne očita», mu je odgovorila mirno kakor človek, ki trpi nezasluženo krivico.

«Ker je otrpnila, kakor otrpne vlačugi.»

«Kdo je vlačuga?» jo je zabolelo.

«Ti!» ji je zatulil na uho. «Prešestnica, pokvarjena duša!»

«Zato, ker sem te ljubila bolj kot svojega pravega moža, bolj ko svoja otroka?»

«Tukaj je začetek tvojega greha. Tega bi ne bila storila nobena na tvojem mestu...»

«Zaradi tebe sem grešila. Zakaj me nisi posvaril takrat, ko si odobril moj sklep in določil potovanje?»

Na tak odgovor Rogin ni bil pripravljen. Preveč se je razburil in ni mogel premisliti, kako bi se stvarno odrezal. Ker ji ni mogel pravilno odgovoriti, jo je pričel zmerjati in psovati. «Fej!» je pihal in škrtal z zobmi. «Kakor njemu, tako si se izneverila meni, nesramna razuzdanka! Prevarala si me s hinavščino in vsiljevanjem.»

«France, jaz sem nedolžna in odklanjam vsako natolcevanje. Pojdi počivat, jutri se bova mirno pogovorila.»

«Ne grem!» Kakor besen se je vrgel pod mizo in razbijal z rokami in z nogami. Šele proti jutru se je umiril in zasmrčal.

Anica je pričakovala, da se bo s Francetom, ko se bo iztreznil, morda vendarle dalo pametno govoriti. Vso noč je premišljevala, kako mu bo dokazala njegovo zmoto in izbila iz glave tujca, ki blodi ponoči okrog hiše. Tedaj mu bo tudi oponesla nezvestobo, katero je zagrešil s tujo žensko.

Rogin je vstal čemeren in nemiren, venomer je sitnaril, nobena stvar mu ni bila po volji. Zopet so se zbirali oblaki, bližala se je nevihta s silnim gruščem in gromom.

Okrog desete ure se je Anica odpravila z doma in zaklenila vrata. «Kam greš?» je planil prednjo ter ji zastavil pot.

«Na njivo», mu je odvrnila. «Z mano pojdi, toliko je dela!»

«Od danes naprej nimaš pri meni več nobenega dela: ni treba ti hoditi ne na polje ne na vrt — nikamor.»

«Kam pa naj grem? Ali si ob pamet?»

«Kamor hočeš. K njemu pojdi, ki te obiskuje... Vprašaj ga, kje ima polje, vrt, hlev in živino? Pri meni si opravila, vse delo si dokončala.»

Opria se je na motiko in razmišljala, kaj naj bi mu odgovorila. «France, zakaj mi podtikaš nekaj, česar nisem nikoli zagrešila?» je pričela s tresočim se glasom. «Še nikoli se nisem ukvarjala s kako tujo osebo.»

«Zgrabil sem ga in držal, ne boš mi utajila. Pokliči vraga, naj opere tvojo nedolžnost!»

Na tako očitanje Anica ni smela molčati. Zdaj je priložnost, da mu vrne nezaslišano posojilo. «France!» je stopila predenj ter mu zapretila s kazalcem. Z obraza ji je odseval pogum in odločnost je zvenela iz njene besede.

«Proč, nečistnica!» jo je pahnil od sebe, preden je mogla nadaljevati.

Toda Anica se ni dala odgnati. Svarilno ga je pogledala ter mu je vrgla v obraz: «Kakšno je bilo tvoje življenje tukaj pred poroko?»

«Kakšno?» je poskočil. «Posvečeno delu in prepleteno s trpljenjem, zato ne bodo uživali drugi mojih žuljev.»

S tujo žensko sta bivala skupaj, meni pa si lagal o zvestobi...»

«Molči! Kdo si je to izmislil?»

Preden mu je odgovorila, jo je podrla njegova pest. Lice ji je obilla kri in pordečila tla, kamor se je zgrudila.

«Nikar me ne ubijaj!» je viknila s krvavečim glasom.

«Drugega ne zaslužiš!» Divje se je pognal proti njej ter jo suval z okovanimi čevlji.

«Prav si povedal. Oh, po pravici trpim... zaradi tebe... Bij me in poteptaj — nesrečno žrtev ljubezni! Vsak udarec sprejemam za pokoro...»

Vzdihovanje je podivjanca le nekoliko omečilo. Ubral jo je v gozd, kjer se je zavalil v senco na mehko travo. Moral se je ohladiti, v njegovih prsih je vrelo in kipelo, vmes pa se mu je oglašalo tiho kesanje. Žal mu je bilo, ker je udaril Anico, dasi je vedel, koliko se je žrtvovala. Ponovno jo je vzljubil, zato je tembolj zasovražil nesramnega rušilca zakonske sreče. Zarotil se je, zaslediti ga in odkriti obenem vir podlega obrekovanja.

Anica se je umila in sedla na klop pred hišo. Kakor v sanjah se ji je dozdevalo, kaj se je zgodilo. Mimo so prihajali delavci, ki so jo radovedno opazovali. Prav, ko se jim je hotela umakniti, jo je iznenadil pismonoša z drobnim pismom. Spoznala je pisavo svoje matere. Preproste vrstice so se glasile:

«Po dolgem času se mi je posrečilo zvedeti, kam si pobegnila. Prijela sem za pero, a solze mi zalivajo oči in roka mi trepeta od žalosti in bridkosti. Anica, kaj si nam storila? Tvoj oče ni mogel prenesti sramote: vest o tvojem odhodu ga je udarila s tako

brimi tremi meseci domov k svojim staršem na obisk. Obenem je uredila tudi vse potrebno za svojega soproga, ki je bival doslej pri nas, da bi tudi on prišel za njo v Ameriko. Po slovesu od staršev se je Diamantova odpeljala k svoji sestri na Dunaj, kjer je ostala nekaj dni. Z Dunaja se je odpeljala mlada in lepa žena z monakovskim brzovlakom proti Nemčiji, hoteč potovati v Francijo in od tam v Ameriko. Po krivdi vlakovodje pa je zavozil brzovlak v noči med 30. in 31. januarjem okrog polnoči tik pred Monakovim v drug vlak, pri čemer so bile štiri osebe mrtve, osem pa je bilo smrtno nevarno ranjenih. Med mrtvimi je bila tudi gospa Diamantova. Slučaj je hotel, da je bil vagon III. razreda, v katerem so se vozili vsi štirje smrtni ponesrečenci, priklopljen tik za lokomotivo. Pri Diamantovi niso našli razen njenih najnovejših fotografij, ki jih je dala napraviti na Dunaju, nikakih dokumentov, ker jih je imela shranjene globoko med svojo prtljago. Ker je bila na fotografijah vtisnjena firma dunajskega fotografa, so se brzojavno obrnili na Dunaj in tako izvedeli ime ponesrečenke. Truplo so s celjskega kolodvora prepeljali v Vojnik, kjer so ga pokopali na tamkajšnjem pokopališču. Pokojnici blag spomin, žalujočim naše sožalje!

* **Smrt zaradi zastrupljenja z ogljikovim monoksidom.** V prvem nadstropju Kranjske hranilnice v Ljubljani predelujejo hranilnične prostore za urade oblastnega odbora. Delo je prevzela stavbna tvrdka Ivan Ogrin. Da prostore, ki so po večini že predelani, čimprej osuše, jih razgrevajo s posebnimi pečmi, ki jih kurijo s koksom. Kurjenje mora oskrbeti za to določeni delavec Ogrinove tvrdke. Pred par dnevi je bil tam zaposlen France Zadravec, star 20 let, rodom iz Logarovcev pri Ljutomeru. V nedeljo okoli 11. ure je prišel g. Ivan Ogrin v Kranjsko hranilnico z namenom, da se prepriča, kako se stene suše, in v svrho kontrole, če je za kurjenje prostorov določeni delavec v resnici na mestu. Čim je stopil v dvorano, mu je bušil nasproti zadušljiv plin. Hip nato je g. Ogrin v prezidanem drugem prostoru ugledal na tleh sključenega Zadravca. G. Ogrin je uvidel kritični položaj ter je poklical slugo in hišnika g. Kurenta, ki je telefonično poklical na pomoč reševalno postajo. Kmalu nato je prišel v poslopje Kranjske hranilnice policijski zdravnik g. dr. Pavle Avramović. Zdravnik je nepremično na tleh ležečega Zadravca takoj temeljito preiskal, a je moral ugotoviti, da je vsaka pomoč prepozna. Mladi delavec je bil že mrtev. Usmrtil ga je ogljikov monoksid, ki se je razvil v prostoru pri gorečem koksu.

* **Smrt našega rojaka v Ameriki.** V Pittsburghu v Zedinjenih državah je koncem lanskega leta umrl zdravnik dr. Josip Grahek v starosti 44 let. Dr. Grahek je bil rojen v Calumetu. Njegov oče je bil eden najstarejših članov te stare slovenske naselbine, rojen v Črnomlju. Pokojni dr. Grahek je končal svoje študije v Chicagu, odkoder se je preselil v Pittsburgh.

* **Preprečena požarna katastrofa v Stražišču.** V nedeljo so opazili sosedje znanega veleposestnika g. Matajca, da gori v podstrešju dvoriščnega trakta njegovega obsežnega stanovanjskega in gospodarskega poslopja. Takoj so prihiteli domači gasilci pod vodstvom načelnika g. Kržnarja. S snegom in vodo so energično udušili plamene, ki so se že resno širili po lesenem podstrešju. Ogenj, ki bi bil lahko katastrofalen za Stražišče, je bil zadušen v kali.

* **Žaloigra ugledne družine.** V nedeljo je umrl na Studencu pri Ljubljani priljubljeni gostilničar iz Zlate vasi pri Hrastniku g. Jože Čeč, ki je zblaznel od žalosti, ker se je na Dunaju pretečeni mesec ustrelil njegov edini sin Jože. Sin Jože je bil nekaj let plačilni natakar v hotelu «Union» v Ljubljani, kjer je bil splošno priljubljen. Hotel se je izobraziti še nadalje v svoji stroki in je odšel lani na Dunaj v višjo hotelsko šolo, kjer je I. semester končal s prav dobrim uspehom. Dne 13. januarja letos pa si je iz neznanih vzrokov končal svoje mlado življenje s samokresom. Dva dni po tem žalostnem dogodku se je omračil um očetu, na katerega je vest o sinovi smrti delovala porazno. Oddali so ga najprvo na opazovalni oddelek umobolnice, potem pa na Studenec, kjer je v nedeljo zvečer izdhnil. Z nesrečno rodbino sočuvstvujejo vsi, ki so poznali oba pokojnika.

* **Plaz zasul drvarja.** Lovec šumske uprave v Bohinjski Bistrici Franc Čuk je te dni obhodil svoj gozdni revir. Ko je korakal skozi Srnjakov graben, kjer je poldrugi meter snega, je zadel z nogo ob neki predmet. Pogledal je natančneje in zapazil pod snegom človeško truplo. Takoj je obvestil kmete v Ravnah in Nemškem Rovtu, da so pričeli z odkopavanjem snega. Kakor so ugotovili, je zasul plaz 18letnega lesnega delavca Frana Kemperla, doma iz Bača pri Podbrdu na Primorskem. Truplo so prenesli v mrtvašnico v Bohinjsko Bistrico. Orožniki so takoj uvedli poizvedbe v Ravnah in Nemškem Rovtu ter dognali, da je Kemperle že več dni prej odšel iz Nemškega Rovta, kjer je začasno stanoval, skozi Srnjakov graben v Ravne do svojega prejšnjega gospodarja, pri katerem je imel spravljeno svoje gozdarsko orodje. Popoldne je močno snežilo, pihali so tudi zmerni južni vetrovi. V snežnem meležu je Kemperle gazil ozko gozdno pot. Ko je prišel v Srnjakov graben, se je po golem pobočju utrgal plaz, ki je na poti Kemperla popolnoma zasul, tako da se je nesrečnik zadušil.

* **Slaboumnik.** Te dni je aretiral stražnik v Celju nekega mladeniča, starega približno 17 let, ki je taval okrog in se ves tresel od mraza. Obleka na njem je bila popolnoma premočena. Siromaka, ki je slaboumen, so na policiji najprej posušili, nato pa so ga vtaknili v zapor, kjer je prenočil. Zjutraj so ga poslali v njegovo domovinsko občino Dramlje, odkoder je prišel v mesto.

* **Samomor siromašne slovenske vzgojiteljice v Zagrebu.** Te dni so našli na kanalu v Zagrebu pred plinarno neko žensko, ki se je zvijala v hudih krčih. Okoli nje je močno dišalo po lizolu. Potniki so jo odnesli v plinarno ter poklicali rešilni voz. V bolnici so ugotovili, da je samomorilka Julka Mahnikova iz Kostanjevice pri Krškem, po poklicu vzgojiteljica. Bila je dalje časa brez službe in beda jo je spravila v obup.

* **Žrtev ostre zime.** V soboto opoldne se je odpravila 50letna rudarjeva žena Marija Salevčeva iz Zabreznika v aržiški občini na Loke, da nakupi potrebna živila. Kakor je v trgovini pravila, je na Loke navzlic visokemu snegu še precej dobro hodila. Ko je v trgovini nabrala potrebne stvari, se je okrog štirih popoldne vračala po isti poti proti domu. V Puščavi blizu Gamberka pa je ženo pot najbrže tako utrudila, da se je hotela malo odpočiti. Sedla je v sneg in prevzel jo je spanec. Zvečer so domači nestrpno pričakovali mater Marijo. Ker pa je le ni bilo, so se z lučjo odpravili proti Lokam. Prišedši v Puščavo so jo

---

silo, da se je zgrudil na tla in umrl. Srdanu si uničila življenje, otroka si zavrgla. Zver v gozdu ima več ljubezni do mladičev. Grdo si umazala našo hišo; ljudje te zasmehujejo in obsojajo. Koliko pohujšanja za mladino! Ne vprašam te, zakaj si pogazila svetost zakona in kaj te je odtrgalo iz poštenega življenja. Samo to sem ti hotela povedati, da se boš še bridko kesala. Kakor si lahkomiselno ostavila dom, tako boš še hrepenela nazaj k svojim, katere si zapustila. Najbrž ne bom dočakala tega dneva, našli pa se bova tamkaj pred sodnim stolom...»

Roginka je poljubila materino pismo in bolestno zaplakala. «Oče, moj dragi oče!» Mamica, dovolj sem kaznovana! Kam naj se obrnem? Kaj mi je storiti?»

«Beži od tukaj!» je čula skrivnostno svarilo. «Ako hočeš biti vredna hči svojih staršev, moraš nazaj — tja, odkoder si pobegnila. Ni še zamujeno!»

Prestrašila se je kakor človek, ki ga zalotimo pri nepoštenem dejanju. Ali jo ne opominja oče iz večnosti, naj se vrne s poti, držeče v pogubo? Kolikokrat mu je ugovarjala, danes pa ne najde pomisleka, samo v vrnitvi je videla rešitev. Zavedla se je v ostudnem prepadu, pred njo so zevale globine, zadaj pa se je vila ozka stezica — edina rešilna pot iz nižine. Povsod je bila tema, samo nad njo se je smehljala jasnina.

«Proč od Rogina!» Vsa njena volja se je izlila v trden sklep, potrdil ga je razum in njen pogum se je izrekel, da jo bo krepil in podpiral. Naglo se je preoblekla, vrgla je v kovčeg nekaj najpotrebnejših predmetov in odirjala čez polje proti gozdu. Tamkaj je sedla na parobek, glava se ji je sklonila med koleni, srce se ji je pogreznilo v bridko žalost.

«Sama sem kriva», je premišljevala svojo usodo. Brez povoda sem zapustila Srdana — kakor brezumna žival sem bežala od otrok — zavrgla sem ljubezen — in izbrala preganjanje in sovraštvo...»

V svojem obupu je komaj opazila avtomobil, ki se je ustavil tik pred njo na cesti. Počasi je dvignila glavo in pogledala okrog sebe. Mož, ki je sedel v avtomobilu, jo je premotril od nog do glave, na kar je izstopil ter se ji približal. Drug v drugega sta strmela in dolgo nista mogla spregovoriti.

«Vsa je podobna materi», je menil sam pri sebi. «Prav taka je bila moja sestra — isto obličje in postava...»

«Anica!» je vzkliknil, prepričan, da ga ne moti slična zunanjost. «Pa me nisi pričakovala? K tebi sem se namenil.»

«Stric Tomaž!» ga je spoznala po besedi in obrazu. Trenotno je pozabila svoje razmere, brž pa se je spomnila in zakrila lice. Njena hipna radost je vtonila v grenki bolečini.

«Anica, vse vem — sestra mi je pisala in neki rojak mi je naznanil tvoje bivališče. Nič se ne boj; nisem te prišel grajat, marveč posetit. Pa čemu se jokaš? In kaj pomeni kovčeg v tvoji roki? Si li namenjena kam oditi? Ali nisi srečna in zadovoljna?»

Blage besede so jo nekoliko potolažile. Razložila mu je, zakaj je prišlo med njo in Roginom do razdora. In zdaj je na begu od njega, ki ji je povzročil toliko bridkosti.

«Pa kam si se namenila?» se je posmehnil.

«Po svetu. Bom že našla kak kotiček in kakega človeka, ki se me bo usmilil.»

«Revica, kaj boš počela sama med tujim ljudstvom? Z menoj pojdi, ako že ne maraš k njemu nazaj, ali pa te povedem v domovino.»

Brez prigovarjanja je sprejela ponudbo; sedla sta v avtomobil in odhitela v daljavo.

*

Rogin je prespal v prijetnem gozdnem hladu svojo jezo ter se je napotil proti domu. Tedaj ni našel običajnega zalezovalca, kar ga je prešinilo z lahkim zadovoljstvom. Skoro mu je bilo žal, da se je izpozabil nad ženo; ko pa se je spomnil njenih očitkov, je zahteval vnovič zadoščenje. Ostro jo bo pozval na odgovor, potem pa bo pozabil, ako se potenin ne bo več pojavil.

Pričelo se je večeriti. Ob mraku se je Anica navadno vrnila s polja, nocoj pa jo ni bilo od nikoder. Franceta je zaskrbelo. Šel je pogledat na njivo, a tam je sploh ni bilo, dela se ni nihče dotaknil. Vprašal je pri sosedu — Anže in Polonica sta se čudila in škomigala z rameni. Srce se jima je zibalo v skritem zadovoljstvu.

Ta večer se Rogin ni dal upijaniti. Mudilo se mu je domov, upajoč, da ga čaka žena, ki se je nekje zapoznila. Ker je zopet ni našel, je odšel na pristavo k pastirju, misleč, da bo tamkaj prenočila. Pastir mu je zanikal vprašanje in Francetu ni kazalo drugega, kakor oditi. Na povratku so se mu pridružile temne slutnje. «Pobegnila je — kakor nekdaj z menoj...» je pritrdil razgreti domišljiji. «S Srdanom bova delila usodo...»

«Hm, kaj drugega res ne moremo misliti...» mu je Anže drugo jutro zlobno namignil.

našli spečo in vso premraženo. V njej je še utripalo življenje, zato so revico urno z veliko težavo prenesli domov. Če bi bila zdravniška pomoč v bližini, bi bili ženo morda še rešili. Tako pa si domači niso vedeli pomagati in nesrečna žena je čez pol ure izdihnila, ne da bi se zavedla.

• **Smrtna nesreča železničarja.** Zaviračl Anton Valentan iz Maribora je te dni v Brežicah padel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril. Bil je takoj mrtev.

• **Ljubavna žaloigra slovenskega orožnika.** Orožnik Ignac Žagar je bil pred dvema mesecema iz Kosovske Mitrovice premeščen v Skoplje. Tu je začel zahajati v kavarno «Debar» in se kmalu zaljubil v natakarico Ljubico, ki je bila sicer zelo prikupna deklica, a na slabem glasu. Zaljubljen do blaznosti je Ljubico pregovoril, da je opustila poklic natakarice ter se naselila v Vašićevi ulici, kamor je redno zahajal k njej, ji mesečno izročal po 1000 Din in ji poleg tega kupoval vso obleko. Toda Ljubica ga je varala. Lahkomisleno se je igrala z Ignacovo zvestobo in začela ljubimkovati s svojimi prejšnjimi znanci. Čim je Ignac uvidel prevaro, je sklenil obračunati z nezvesto ljubljenko in s samim seboj. V torek zvečer je na Ljubičinem stanovanju po kratkem prerekanju s karabinko ustrelil njo in pretrgal nit mladega življenja še sebi.

• **Prijet popotnik.** V Celju je bil aretiran 69letni češkoslovaški državljan Bohumil Pavlašek zaradi beračenja. Pavlašek je brezposelni tovarniški delavec in je po lastni izpovedi mohamedanske vere. V Celje je prišel iz Belovara na Hrvatskem, kjer je dalje časa ležal bolan v tamkajšnji bolnici. S primerno podporo mestne občine je bil siromak odpravljen proti Mariboru.

• **Pozor pred sleparjem.** Po Dolenjskem se klati sleparski potnik 28letni Josip Uršič, doma iz Vrtojbe pri Gorici. Slepar se oglaša pri raznih strankah ter sprejema predplačila za povečavo slik. Osleparil je že več ljudi. Pred nekaj dnevi se je oglasil tudi pri posestniku Antonu Loparcu v Tanči gori, ki mu je za povečavo neke slike izročil 150 Din predplačila. Uršič je Loparcu obljubil, da mu po poslal povečano sliko že naslednjega dne. in res je Loparec sprejel dan na to iz Novega mesta po poštnem povzetju papir z zamazano risbo brez vsake vrednosti. Uršič se potepa sedaj po vaseh okrog Novega mesta. Da bo kmalu konec njegove podjetnosti, bodo poskrbeli orožniki.

Plesalka Madalena

V varijeteju, bolje rečeno v beznici, globoko pod zemljo, se jim je smejala vsako noč do zore. Njene otožno vabeče oči so jih objemale vse po vrsti in jih prosile, naj pridejo še, tudi jutri naj pridejo in vsako noč naj pridejo, zakaj oni so tisti, ki polnijo njenemu gospodarju žepe, da ji potem vrže, čeprav z mrkim pogledom, oni borni zaslužek po mizi.

Madalena pleše, se smehlja, širi gole roke in jih zopet sklepa z dvignjenim pogledom svojih velikih oči.

Pozna noč. V podzemlje cepajo z alkoholom prepojeni ljudje kakor omamljene vešče, ki so se naveličale plesa ob svetlobi in so padle v mrak. Med njimi so mornarji, vojaki, delavci in nižji uradniki. Eni so mladi, otroških obrazov, drugi priletni, ki imajo doma žene in otroke, pa so prišli v podzemlje, da zapravijo denar in svojo čast. Potlačeni v oblak dima se krohotajo in strme v mlado dekliško telo, ki se jim smehlja z odra.

«Hej, devojka mlada, pleši, pleši! Evo ti dinar!» kliče izpit človek iz mračnega kota, se guglje na stolu in grabi z rokami po žepih.

Madalena se mu nasmehlja, potem pa povesi oči.

«Sviraj, sviraj», omahuje tik pod odrom mlad golobradež. Star človek, ki sedi sključen ob klavirju, se mu prisiljeno nasmeje stegne prste in udari. Razglašen akord se zarije med petje in hreščanje ter zbeži na ulico in se izgubi v črni noči.

Rano jutro. Madalena je izmučena. Njen ples je mehanično prestavljanje nog in rok. V podzemlju se združuje neznosen smrad alkoholnih pijač. Ob stenah se naslanjajo mladi in stari, nekateri na široko zevajo in smrče, drugi preganjajo čas z vzkliki in preklinjanjem, da bodo lahko naslednji dan govorili, kako so krokali in se zabavali vso dolgo noč.

Madaleni se zavrti pred očmi. Kakor mrtev kup mesa se zgrudi na zaprašene deske. Njen obraz je bel, z rokami grebe po tleh.

Ponočnjaki se zakrohotajo in se ji bližajo.

«Ej, dvigni se, dekle,» se zadira prvi, «kaj se valjaš tu po tleh kakor klada?»

«Pleši, pleši,» zahtevajo vsi. «Kaj nismo plačali zabave?»

Izza obledele zavese pristopi dolg suh človek. Mrko upre pogled v dekle in stisne pesti.

«Vstani, Madalena, plačal sem ti!»

«Ne morem», zaječi ona.

«Vstani!» zakriči on in sirovo sune dekle.

«Ha-ha-ha», so se smejali vsi in se prerivali okrog dekleta. Madalena se skuša dvigniti, a omahne.

«Pijana je», trdi gospodar. «Čakajte gospoda, ne odhajajte! Videli boste, kako bomo plesali.»

Tedaj pa se pojavi pred dekletom močan človek.

«Proč! Kaj ne vidite, da je tudi ona človek?»

Sklonil se je k plesalki: «Pojdi z menoj!» Potem jo je zgrabil in odhitel ž njo v noč.

Tam v varnem zavetju ji je dal jesti, piti in še denarja ji je dal. Plesalka se ga je oklenila in ga v smehu poljubila...

Ko se je pozno tistega dne zbudil, ni videl več ne plesalke ne polne listnice, ki si jo je vtaknil pod zglavje... Adam Milkovič.

Pri Pečarjevih

Stari Pečar je bil vase zakrknjen, čmeren človek, ki je zelo malo govoril, a toliko več delal. Ko je bil star 40 let, mu je umrla žena, s katero je živel 15 let v miru in slogi. Po smrti svoje žene je postal Pečar še bolj molčeč; prijazno besedo je privoščil le sinu Francetu in stari dekli Neži, ki je bila pri hiši že, ko se je Pečar rodil.

Neža je nekaj zbolela in Pečar si ni mogel drugače pomagati, kakor da si je poiskal drugo deklo, ki je delala namesto Neže, pogledala nekoliko pri starki in ji postregla, kadar je bilo treba.

Novi dekli je bilo ime Valburga. Bila je čvrsta, dvajsetletna punica, lepega okroglega obraza in z očmi, modrimi kakor plavice. Valpurga je bila resno in delavno dekle. Za moške se ni brigala

---

«No, če je pa taka...» se je zgražala Polonica, da bi ga utrdila v sovraštvu in zaničevanju.

«Kakor kaže, je taka!» je vzdihnil France.

«No, potem bo treba nekaj ukreniti», ga je ščuval Anže.

«Prijatelj, kaj naj storim? Povej mi, kam naj se obrnem?»

«Oblastvu naznani, naj jo išče. Tu imaš vzrok za ločitev...»

Uvedel je poizvedovanje in časopisi so pozivali, naj se javi vsak, kdor bi kaj vedel o njenem bivališču. Vse povpraševanje pa je ostalo brez odziva.

Medtem sta Anže in Polonica lečila Roginovo bolečino. Vsak dan sta ga nalila z močno pijačo, ki ga je polagoma zastrupila. To je bil njun edini namen, saj dekletu ni bilo za Rogina, marveč za njegovo imetje. Komaj se je poročil, že je moral v bolnišnico zaradi oslabljenja srca, ki mu je kmalu prenehalo delovati. Njuna zlobnost je obhajala zmagoslavje.

8.

Po prostrani ameriški ravnini je drčal avtomobil proti malemu mestu, prijazni slovenski naselbini. Ustavil se je pred lično hišico, kjer je bival stric Tomaž s svojo družino. Naproti mu je prihitela žena z odraslim sinom in hčerko; vsi so radostno pozdravili sorodnico, katere niso pričakovali.

Minulo je več dni, preden so se temeljito porazgovorili. Rekli ji niso nobene žalitne besede, noben očitek ni padel na njeno že itak pekočo rano. Najbolj se je smilila stricu ki jo je zaman poskušal razvedriti. Tiho in s povešenim obrazom je hodila okrog doma; kadar je bila sama, je bridko jokala.

Tomaža je skrbelo, da bo Anica od žalosti zbolela. Rahlo ji je omenil, naj se vrne nazaj k Roginu, kakor zahtevajo pravila zakonskega življenja.

Anica je ob stričevem namigu glasno zaihtela. Domišljala si je, da mu je v nadlego ter se je hoče znebiti.

«Saj te ne odganjam, pri meni si lahko, dokler hočeš», ji je zagotovil. «Samo svetujem ti, da je najbolje, ako se spravita in pobotata.»

«Nikoli!» je odklonila. «Zavrgel je mojo ljubezen in poteptal zvestobo. Nič se ni oziral name — ubogo žrtev, dasi je vedel, kaj sem prebila in žrtvovala.»

Stric ji je sočutno prikimal, ni se upal ugovarjati ji ter jo siliti v ponovno nesrečo. Nekaj pa je moral ukreniti, zato je nadaljeval premišljeno in previdno: «Anica, morda pa te vleče domov, v staro domovino?»

«Oh!» je vzdihnila in zaihtela.

«Mater bi razveselila. In Srdan je moder in dober mož, rad bo odpustil in pozabil.»

«Ali mi more sploh odpustiti?» je vprašala in skesano dostavila: «Pokleknila bi predenj in pred mamico ter ju prosila odpuščanja...»

«Vidiš, tako je prav. Tako boš osrečila sebe in Srdana, drugim pa boš pokazala, da nisi taka, kakor menijo o tebi.»

«Vse sem pripravljena storiti, nobena pokora ni pretežka in prevelika. Bojim se le da me bo Lovrenc pahnil od sebe; samo tega bi ne mogla preboleti.»

«Srdan je preudaren in razsoden, brez skrbi se mu lahko razodeneš.»

«Ljudje me bodo sramotili in zaničevali...» jo je spreletela mučna bojazen.

«S poštenim življenjem jim boš zavezala jezike. — Kdaj bova torej odpotovala?»

«Ako pojdete z menoj, tedaj se ne bojim. Vi boste posredovali...»

«Vem, da hrepeniš po domu, zato te povedem prej ko prej iz kraja, kjer si toliko prestala. Kar pripravi se na potovanje!»

Misel na vrnitev v domovino je Anico nenadoma spremenila. Zavest, da ji bo skoro dana prilika dejansko dokazati, da ni taka, kakor jo sodijo, jo je polnila s tihim zadovoljstvom. Prav zaradi tega mora nazaj na Površje, da bo začela novo življenje.

«Pa pojdiva, Anica!» jo je razveselil stric nekega jutra, pripravljen za odhod. Tudi njej je pripravil kovčeg z darili za mater in otroka. Spremili so jo na postajo, kjer so se poslovili — Anica za vedno, stric pa le za kratko dobo. Vlak je zapihal in odhitel proti pristanišču.

(Konec prih.)

Slivovko, pelinovec, brinjevec, rum in hruševec

si lahko napravite z našimi esencami. Steklenica za napravo 4 do 5 litrov žganja stane samo 20 Din, po pošti 32 Din. — Točno navodilo priloženo.

Drogerija A. KANC sinova, Ljubljana
Židovska ulica štev. 1. '65

Kupujemo brinjevo olje.

in je samo gledala, da je ustregla svojemu gospodarju.

Pečarjev France je bil z novo deklo prijazen in dober. Govoril ni nikoli mnogo z njo, vendar je vedel in čutil, da mu ni vseeno, če je deklica proti njemu prijazna ali ne. Že takoj prve dni je fant čutil do Valburge posebno nagnenje.

Valburga je imela mater, bajtarico, živečo nekje daleč na Dolenjskem. Tam je preživela tudi deklica svojo prvo mladost. Valburga pač ni slutila, da je njena mati Agata znana v kraju, kjer je zdaj hčerka za deklo.

France je bil dobre narave in odkritosrčen fant. Kar je sklenil v srcu, to bi tudi najraje kmalu izvršil. Ker je spoznal, da ga vleče srce vedno bolj k lepi Valburgi, je jel premišljati, kako bi očeta pregovoril, naj mu izroči posestvo, da se oženi. Vedel je, da je to težaven korak, saj se vsi zemljaki branijo kajžarskih hčera, posebno še tujih, ki jih ne poznajo in ne vedo, kakšni so njihovi starši.

France je sklenil najprej govoriti z dekletom. Ko sta nekoč ob mraku premetavala otavo in ni bilo v bližini nikogar, jl je France povedal kar naravnost in brez ovinkov, da mu ona ugaja in si jo želi za družico.

Valburga se je tako prestrašila, da so jl padle kar grablje iz rok.

«Francelj, kaj vendar misliš? Take misli kar opusti! Že moja mati mi je pravila, kako nesrečna je bila, ker je nekdaj ljubila gruntarjevega sina, s katerim se ni mogla poročiti, ker je oče nasprotoval. Pri nama bo isto, veruj mi! Zato je pač najbolje, da o tem molčiš in pozabiš. Jaz o tem še nisem nikoli premišljala in zato mi tudi pozabiti ne bo treba.»

France je bil žalosten. Molčal je. Čas je potekal. Fant ni pozabil Valburge; opazil je, da se je tudi ona predrugačila napram njemu. Zazdelo se mu je, da tudi dekle misli nanj, saj je bilo vedno v zadregi, kadar je naneslo, da sta bila sama.

In spet sta nekdaj delala sama na škednju. France je deklico nenadoma objel okoli pasu in jo poljubil. Valburga je zardela, potem pa zaplakala in mu priznala, da ga ima tudi ona rada. Dejala mu pa je, da je sklenila zapustiti službo, če bo videla, da je France ni pozabil. Valburga je bila prepričana, da je njuna ljubezen brez pomena, ker ne bosta nikdar postala mož in žena.

«Čakaj, ne hiti tako!» jo je tolažil fant in ji dejal, da bo govoril z očetom ter ji potem povedal, kako in kaj.

Stari Pečar je kar norel, ko mu je France omenil, da bi rad poročil Valburgo.

«Tako torej, tako žensko bi privlekel k naši hiši za gospodinjo? Ali poznaš njene starše? Ali veš, kakšnega rodu je? Morda je hči kake potepenke? Ne, nikoli ne bom tega dovolil, iz hiše mora!»

Ko je Valburga zvedela, da mora v 14 dneh oditi, je ostala mirna. Nikoli ni mislila, da bi moglo biti drugače. Za fanta ji je pa bilo zelo hudo, toda skrivala je.

Tiste dni je pisala Valburga svoji materi žalostno pismo:

«Ljubljena mati! Bodite pozdravljeni čez to naše ravno polje! Pozdravljam vas čez bele ceste in nizke hribe, kjer prepevajo drobne ptičice! Prijazno je v tej gorenjski vasici, kjer sem dobila službo, in dobri ljudje so tukaj. Žalostna sem pa, ker vam moram sporočiti novico, da moram že čez 14 dni iz službe. Vzrok je ljubezen. Mati, jaz nisem kriva, čeprav imam rada tega fanta! Služim pri Pečarjevih v tej vasi. Gospodar je vdovec in sina Franceta ima, ki mi je razodel ljubezen. Ljubim ga! Tako hitro je to prišlo, da sama komaj vem, kdaj. Gospodar pa ni zadovoljen in drugam moram oditi. Bom že dobila košček kruha. Poštena ostanem vedno, kakor sem Vam obljubila. Kako pa kaj doma? Ali ste zdravi? Pa tam na hribu, ali letos poganja encijan? Kako rada bi tja, da bi ga natrgala velik šopek za mojega Franceljna, ki mi je tako ljub in drag! Bodite prisrčno pozdravljeni, draga mati, in ne pozabite svoje hčerke Valburge!»

Ko je dekle prihodnje dni enkrat pospravljalo okoli hiše, se je oglasil pismonoša in ji izročil pismo. Valburga se je začudila. Prebrala je naslov, pisan s trdo delovno roko, in spoznala je pisavo svoje matere, ki ji je takoj odgovorila, kar se je Valburgi zdelo zelo čudno. Hitela je v svojo skromno sobico, odtrgla ovitek in jela brati:

«Draga hčerka! Tvoje pismo me je zelo presenetilo. Zakaj Ti zdaj ne povem. Upam, da ostaneš v službi, v kateri si zdaj in da se še vse na dobro obrne. Naznanim Ti, da pridem te dni sama k Tebi na obisk, pa ne pravi nikomur! Prav radovedna sem, kaj bo. Pozdravlja Te Tvoja mati Agata.»

Valburga je parkrat prebrala pismo in premišljala, kaj pomeni, pa ni mogla najti nobenega zaključka. Zaman si je belila glavo, zakaj pride mati na obisk.

Čez par dni potem je pa prišla preprosto oblečena čvrsta kmetica k Pečarjevim in vprašala za Valburgo.

Stari Pečar je stal na pragu in z nekim nemirom je ogledoval došlo kmetico. Ženska je bila stara nekaj nad štirideset let, njeno lice je razodevalo zdravje in kazalo sledove nekdanje kmečke krasotice.

«Valburga!» je zaklical starec. Dekla se je odzvala, prihitela na prag in radostno stisnila desnico svoje matere.

«Ne zamerite! Ne zameri... ali nisi... ali se motim...» je pričel stari Pečar v zadregi, ko je povabil došlega gosta v hišo.

«Da, da, jaz sem! Pečar, ali me več ne poznaš? Janez, Janez, zdavnaj je že vse to bilo!»

Stari Pečar je zardel kakor šolar in prijazno stisnil novodošlici roko.

Agata je jela praviti začudeni hčerki in Francetu, da je nekdaj služila tudi ona pri Pečarjevih za dekło. Tedaj je gospodaril Pečarjev oče, Francetov ded, ki ni dovolil, da bi mladi Janez poročil Agato. Rada sta se imela, a ločila sta se, ker sta vedela, da ne more biti drugače. Janez se je oženil z drugo, Agata je vzela daleč od tukaj nekega bajtarja. Pečarjeva mati je umrla, tudi Agatin mož ni dolgo živel, umrl je, ko je bila hčerka Valburga stara šest let. Ko je zdaj dobila Agata pismo svoje hčerke, se ji je dekle zasmililo in sklenila je, da poskusi tudi sama in potrka na zakrknjeno srce starega godrnjača, katerega je nekdaj ljubila.

«To je pa druga zadeva», je dejal Pečar, se mladostno zasukal in prinesel liter mošta.

Tisti predpust so se vaščani čudili, kakor že zdavnaj ne. Pri Pečarju so praznovali kar dve svatbi; sin France je vzel deklo Valburgo, oče Janez pa njeno mater Agato, ki je prodala svojo kočo in kupila prijazno hišico blizu Pečarjevega doma. Pečar se je preselil s svojo ženo v novi dom, si izgovoril njivo in kos hoste, a posestvo je prepisal sinu.

Gustav Strniša.

Neminljivi ščurki

Tam blizu Sotle so lepi kraji in pretkani ljudje. Krono nosi oče Zvijovič, orjak, da malo takih. Kdo in kaj je Zvijovič? Vse, kar hočete! Lahko ga srečate v Brežicah, lahko ga vidite v Zagrebu, na železnici, v avtomobilu, povsod. Mož ne prizna in ne pozna nobene stalnosti in nikakih zakonov. Njegova želja, trenutni domislek je zanj edino povelje.

Zahotelo se mu je nekoč, da bi bil gosposki. Pot pod noge, pa hajd v Brežice! Zavije v ugledno restavracijo in si naroči prav izbrano kosilo. Jed za jedjo pospravi lepo dostojno v notranjost svojega telesa, zadnjo jed pa samo malo pobrklja in izvleče iz nje pravega, pristnega ščurka, ki ga prav spretno razstavi na rob krožnika.

«Gospod oštir», zakliče z ostrim poudarkom. Komaj se prijazni gostilničar prikaže, mu namigne Zvijovič:

«Poglejte, prosim, to nemarnost!...»

«Pst, pst, samo molčite, prosim», moleduje prestrašeni gostilničar, lastnoročno odnese krožnik z jedjo in z usodno živaljo vred ter se takoj vrne z merico najboljšega vina.

«Plačat, prosim», rentači Zvijovič in hoče užaljen vstati, gostilničar pa s pomirljivim in prosečim smehljajem postavi merico žlahtne kapljice predenj in šepetaje prosi:

«Nikar no, gospod Zvijovič! Kaj bomo računali med prijatelji! S temle burgundcem poplaknite tisto neprijetnost, ali ne, gospod Zvijovič, pa lepo molčimo o tem.»

Zvijovič se res da pregovoriti, se polagoma umiri in izprazne toliko čašic zlate kapljice, da se komaj odmaje iz gostilne.

«Dobro si jo pogodil, Zvijovič», čestita zunaj sam sebi in v celi vrsti gostiln najde — ščurka v jedi.

Čez nekaj tednov pride spet v isto krčmo, kjer je bil prvič našel ščurka pri kosilu. Stregla je gostom brhka domača hčerka. Zvijovič si zopet naroči prav izbrano kosilo in se zadovoljno gosti. Ko se loti zadnje jedi, seže z levico v žep, se malo ozre naokrog in že zakliče:

«Gospod oštir!»

Na krožniku je namreč zopet prav rejen ščurek.

Krčmar sicer pride, vendar ni več ponižno uslužen, ampak rdeč od jeze in ves divji. Opazil je bil namreč prihod nezvanega gosta in je izza zelene ograje skrivaj motril njegovo početje. Razvedelo se je bilo namreč že vsepovsod, da Zvijovič v najboljših in najbolj snažnih gostilnah vedno najde ščurka v jedi. Pa je začel krčmar, ki je bil prvi za «molčanje» nagradil Zvijoviča z najboljšim vinom, nekaj sumiti in je bil vedno na preži. Ko je Zvijovič nazadnje res prišel, je krčmarjevo bistro oko zapazilo, kako je možak iz male škatlice stresel ščurka v jed. In tedaj...

«Taka nemarnost», je hotel zarentačiti Zvijovič, krčmar pa:

«Hop! Kar lepo počakaj, bratec, da vidimo, koliko imaš še zaloge!»

Na krčmarjev klic je priskočil še hlapec na pomoč. In zdaj so se praznili Zvijovičevi žepi. Škatlica za škatlico je letela na mizo, a iz vsake se je črno zasvetil ščurek. Tudi Zvijoviču se je bliskalo, kajti hlapčeve pesti so bile trde in težke. Oče krčmar, seveda, medtem nikakor ni skoparil s svojo močjo. Tako se je zgodilo, da Zvijovič ta dan ni dobil vina, pač pa so temne podplutbe na njegovem obrazu še lep čas pričale o tem, kaj so mu naklonili ščurki.

Ivan Albreht.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

Čenča Marenča

«Kam greš, Čenča Marenča?»

Sredi ceste obstane, postavi na tla umazano košaro in me ogleduje:

«Ali me poznaš? Kdo si in odkod, mladi ljubček; všeč si mi! Poglej moje dete, kako se smehlja, meni in tebi in vsem dobrim!»

Čenča Marenča odkrije košaro in pokaže svoje dete: Med zmečkanimi papirnatimi vrtnicami spi lesena lutka, ki jo Marenča nazivlje svojega Jezuščka, jo povsod s seboj nosi in se z njo pogovarja.

Košara je podolgovata in slična ozki zibelki. Marenča stoji pred njo, kima lutki in se radostno smeje.

Znova me zavabi:

«Pridi vendar bliže!»

Potem se zasmeje, pograbi košaro in prihiti sama k meni na travnik ob cesti ter dvigne v srajčko oblečeno lutko.

«Tu moraš ostati! Ná moje dete! Popazi nanj, da mu natrgam rožic in se okrasim tudi sama; saj je danes lep solnčni dan in cvetje praznično potrkava. Obraz mojega bogca je pa angelsko lep, smehlja se žitu in drevju, cvetju in potoku. Pazi nanj!»

Čenča Marenča je posadila lutko v travo in sedel sem poleg nje. Marenča je pohitela po cvetje in se kmalu vrnila. Okoli vratu si je na-

dela venec marjetic in vso glavo je okrasila z rožami. Cvetke, ki jih je prinesla v roki, je stresla na lutko in jo ljubeče dvignila:

«Tako, fantič moj dragi! Morda se še kdaj vidiva? Pa se me spomni včasih, tvojo dobroto ti že bogec poplača, saj si moral nanj paziti!»

* * *

Marina je bila hči mlinarja in posestnika, bogatega Gregorca. Bila je edini otrok. Ko je dopolnila 20. leto, so ji jeli zbirati ženina. Lepa je bila, čvrsta in mlada in se glede moči niti fantov ni bala, dvigala je težke vreče, polne pšenice, in se zardela smehljala. V njenih zlatih laseh so se zvijali poredni kodri in silili povsod na dan. V njenih očeh je cvelo rožno popje pomladne zarje.

V mlinu je imel Gregorc pomočnika. Mlad, čokat, temnopolt fant je bil ta pomočnik. Prišel je od madžarske strani, govoril čudno narečje in gledal temno ter prešerno, da so dekleta zardevala pred njim. Lep pa ni bil. Njegovo lice je bilo nekako potlačeno in neprikupljivo. Nekaj je pa vsak vedel, kdor ga je poznal: pomočnik je bil močan kakor bik, vsakogar je vrgel, nikogar se ni bal.

Marina se spočetka sploh ni brigala zanj. Skrbela je za hišo in pomagala v mlinu, kolikor je mogla.

Stari Gregorc pač ni vedel, koga je vzel v hišo. Mladi Madžar si je že osvojil marsikatero dekliško srce, mnogotere dekle je že zaradi njega jokalo, a on se je vsem smejal, saj ni imel srca.

«Ta fant zna», so rekala dekleta, ko so parkrat z njim plesala. Z vsako je bil na svoj način prijazen, vsaki je znal drugače ustreči, videl je vsako malenkost in se znal res prikupiti.

Madžar je posebno pazil na Marino, gledal, da ji ni bilo treba opravljati težjih del, in se prijazno smukal okoli nje.

Nekaj časa ji je bilo to zoprno. Često ga je nagnala s prilizniencem, on je pa ostal vedno isti in je samo vztrajal.

Tudi krepostna ženska ima včasih trenutke, ko je šibka in slaba ter trepeta pred izkušnjavo. Če je pametna, tedaj pazi, da ni v takih trenutkih sama v družbi mladeniča, ki ji je nevaren.

To žensko lastnost je dobro poznal mladi mlinar in prežal je na tako priliko.

Polagoma je jel siliti v Marino in ji ponujati svojo ljubezen. Enkrat je bil preveč nadležen, pa jo je skupil. Preden je mogel zabraniti, je dobil tako zaušnico, da se je mlinsko kolo pred njim kar zavrtelo, čeprav je tedaj stalo čisto mirno.

Ta zaušnica je bila usodepolna. Lazil je še dalje za dekletom in koval maščevanje. Zloben, kakor je bil, ni mogel Marini odpustiti njenega obnašanja, saj si je že lastil nekako pravico do deklice.

Premagal jo je.

Jokaje in potrta ga je prosila, naj bo z njo obziren, a on se je smejal. Na nekem plesu je bilo, ko sta se vračala sama domov, tedaj je bil storjen greh.

Marina je trpela in ga prosila, naj odide iz vasi, da bo prišla že sama za njim, da se poročita, ker oče potem gotovo ne bo nasprotoval.

Satanski človek ni hotel o poroki ničesar slišati. Prav tedaj je bil stari mlinar bolan in Madžar je bil z Marino sam v mlinu. Silil jo je, naj dela, nakladal ji je težke vreče, dekle je trpelo in se mučilo ter splavilo... Oče sam ni vedel, kaj je s hčerko...

Polagoma je Marina okrevala. A čutila je v sebi strašno samoto. Zahrepenela je po otroku, katerega je umorila v svoji nevednosti, in vedno bolj je sovražila svojega zapeljivca.

Oče je opazil, da se med hčerko in pomočnikom Antonom, tako je bilo namreč ime Madžaru, nekaj plete. Enkrat mu je Marina sama omenila, da bi poročila pomočnika. Mlinar se je razbudil. Ko je pa starec stvar premislil in pretehtal, se mu nazadnje ni zdela tako napačna, bi vsaj dobil v mlinu naslednika.

Marina je zatrla v sebi svoje sovraštvo, hotela se je z Antonom poročiti, misleča, da si olajša vest, če vzame svojega zapeljivca. Madžar je tedaj privolil. Pisali so po njegove pravice in čakali na odgovor. Preden je pa odgovor prišel, je Madžar izginil. Naslednji dan je prispelo v mlin pismo, da je mlinar Anton že od svojega 20. leta oženjen in da živi doma za mejo njegova žena z dvema otrokoma v največji bedi.

Povedali so Marini, kako in kaj je z njenim Madžarom. Ničesar ni odgovorila, prijela se je za glavo in se hotela vreči med mlinske kamne. Siloma jo je oče zadržal in jo odvedel v hišo. Nekaj časa je rjula kakor zver, potem je jela ihteti ter zahtevati svojega otroka.

* * *

Marina je zblaznela. Vedno je nagovarjala očeta in vsakogar, ki ga je srečala, naj ji vrne otroka. Tudi v vaški cerkvi je pred oltarjem Marije glasno plakala in jo prosila, naj ji vrne dete.

Oče ji je kupil leseno lutko in zibelko. Dekle se je pomirilo. Vzelo je lutko in se napotilo po svetu. Potekal je čas. Stari mlinar je kmalu umrl. Mati je umrla že prej, ko je bila Marina še majhna. Preden je oče umrl, je svoj mlin prodal in kupil skromno hišico, katero je prepustil svoji sestri, ki je odslej skrbela za ubogo Marino.

Marina se je večkrt vračala domov. Teto je ljubila, a vendar je ni držalo doma. Najedla se je, ostala par dni, potem pa spet odšla z lutko, katero je imela vedno pri sebi.

Tako je tavala po svetu Čenča Marenča. Kadar ji je pretila najhujša beda, se je vrnila domov, kjer jo je sprejela dobra teta Mreta in jo prosila, naj ne hodi okoli, naj raje ostane doma. Marenča jo je pa čudno pogledala, se zasmejala in zapela:

«Kako naj bi doma sedela,
kdo z Ježuščkom naj rajžat gre?»

Umolknila je teta, ni ji več prigovarjala, mislila si je pač svoje, Marina pa zopet svoje in je odšla.

Na svojem potovanju je enkrat srečala tudi svojega zapeljivca. Prišel je s cigansko godbo skozi neki trg in zagledala ga je. Čudno so se ji zasvetile oči. Tudi on jo je videl, pa je ni spoznal, čeprav je minulo od tedaj samo par let, saj se je Marina tako zelo spremenila.

Šla je za njim. Svirali so v neki krčmi. Čakala ga je za hišo dolgo v noč.

In tedaj je prišel v družbi cigana in ciganke.

Ko so šli čez travnik, ga je došla, ustavila in vprašala, ali jo še pozna. Tedaj jo je res spoznal in se skoro prestrašil. Pa se mu je prijazno smejala in ga objela. Omamila ga je hipna strast in vabil jo je s seboj. Cigan in ciganka sta odšla naprej, Marina je pa šla počasi z Madžarom. Na visokem bregu je obstala, odložila lutko, mahoma zgrabila svojega zapeljivca za vrat in ga vrgla ob tla. Madžar je bil sestradan, zadnji čas je tudi bolehal. Prosil jo je, naj ga pusti.

«Kje imaš moje dete?» je divje kriknila in zgrabila velik kamen.

«Ne vem, kakšnega otroka zahtevaš od mene», je dejal Madžar.

«O, ti vrag, saj te poznam, z mojo nevednostjo si ubil otroka in mojo dušo si umoril. Zdaj se maščujem za dvakratni umor. Kje je tvoja uboga žena in tvoja deca?»

Marenča je divje udarila s kamnom proti Madžarovi glavi in če bi se ta urno ne umaknil, bi mu jo bila zdrobila. Zavpil je in se skušal dvigniti, pa ni šlo. Tedaj pa je že hitel na pomoč Madžarov tovariš, cigan. Ko ga je Marenča zagledala, je brcnila Madžara od sebe kakor črva, pobrala lutko in stekla v noč.

* * *

Odslej je postala Marenča bolj mirna, toda tudi bolj žalostna. Ostajala je pogosteje doma, jokala okoli hiše in prenašala svojega lesenega varovanca. Največkrat je sedela pri vodi, strmela v valove in premišljala. Včasih se ji je zazdelo, da se vrača doba njene prve mladosti, da sliši ropotanje mlinskih koles, šumenje valov in rezki glas svojega očeta. Pa se ji je spet pojavila strašna resnica in glasno je zaihtela.

Morda bi se Marenči polagoma vrnil razum, pa se je zgodilo drugače.

Bilo je lepo nedeljsko popoldne. Fantje iz sosednje vasi so prihajali iz gostilne in se vračali mimo reke razigrani domov. Pred hišo na bregu je sedela Čenča Marenča in pestovala svojo lutko.

Fantje so jo podražili, naj pusti svojo lutko, naj gleda, da bo kmalu pestovala živega otroka.

Nekateri so se Marenči približali. Resno jih je pogledala in molčala. In prav ta molk je fante dražil. Razbrzdani kovačev Matija, ki je bil izmed vseh najbolj vinjen, je silil vanjo. Pahnila ga je od sebe. Medtem se ji je smeje približal drugi; ko ga je odrinila, je porabil Matija priliko, iztrgal dekletu lutko in jo smeje vrgel v vodo.

Tedaj je Marina divje zavpila in se pognala za Matijo. Fantje so ji ga s težavo strgali in odšli dalje. Marenča je pa kričala in rjula, da so se ji pene nabirale na ustih.

Zletela je po bregu k reki. Njene oči so iskale lutko. Zaplakala je in jo klicala.

Tedaj je pogledalo solnce skozi oblak.

Čenča Marenča je pokleknila in zaklicala:

«Nebo se je odprlo, zlata zibelka žari na vodi in v zibelki leži moj otročiček. Njegove oči se smehljajo in me vabijo. Že grem, že grem!»

Stegnila je roke in hitela v vodo. Še enkrat se je pokazala na valovih, njene oči so se smehljale in gorele v blaznem siju. Tiha radost je bila razlita po njenem obrazu, preden je zginila v globočino.

V bližnjem grmovju pa je obstala zibelka z lesenim otrokom, ki je mirno strmel iz valov.

Gustav Strniša.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Kako pripraviš okusno žlco. Zreži na prav majhne koščke eno svinjsko uho, en parkelj, rep in nekaj kosov kože. Deni to v lonec in nalij toliko mrzle vode, da stoji za dobre štiri prste čez. Nareži prav na drobno malo korenjčka, malo peteršilja, eno celo čebulo in dva stroka česna. (Česen moraš posebno drobno zrezati.) Vse to deni k mesu in pristavi na štedilnik ali v peč, nato osoli, daj še ščep popra, pusti počasi zavreti, na kar naj vre še vsaj približno dve in pol ure. Potem pokusi, če že gre meso od kosti, ker šele tedaj je žolca kuhana. Nato oplahni skledo, kamor misliš stresti žolco, z mrzlo vodo; skleda mora biti mokra, da se žolca ne prime. Skledo z žolco postavi potem na hladno. Ko se je žolca čisto ohladila in strdila, jo stresi iz sklede na velik krožnik in jo daj na mizo. — Če pa hočeš imeti še bolj fino žolco, jo pripravi kakor zgoraj navedeno, a zraven dodaj: dva do tri trdo kuhana jajca, ki jih olupi in položi v skledo. Nato precedi kuhano žolco skozi sito v skledo na jajca in jo postavi na hladno. To je potem žolca brez mesa, ki jo ima marsikdo rajši kakor z mesom.

Dober rum si lahko napraviš tako-le: V kaki drogeriji kupi liter finega špirita in toliko rumovega ekstrakta, kolikor ga je treba dati na liter špirita. To ti že povedo v drogeriji, koliko rumovega ekstrakta, oziroma esence, moraš vzeti na liter špirita. Na ognjišču raztopi v eni manjši kozi četrt kilograma sladkorja, in sicer v eni osminki litra vode. Ko se je sladkor raztopil, ga daj na hud ogenj (a ne na odprt ogenj) in pridno mešaj toliko časa, da temno zarumeni. Nato prilij četrt litra tople vode in mešaj dalje, da se sladkor čisto raztopi. V drugem lonu kuhaj v četrt litra vode nekoliko limoninih lupin, košček vanilije, malo ingverja in košček celega cimta. Ko je malo prevrelo, precedi ta čaj v velik lonec. Ko se je ohladilo, prilij špirit z rumovim ekstraktom, raztopljeni sladkor in še pol litra prevrete hladne vode. Vse dobro zmešaj. Če ti je rum še premočan, lahko dodaš še četrt litra prevrete hladne vode. Nato nalij rum v steklenice in jih dobro zamaši. Ko je rum stal par dni na hladnem, je že dober. Če ga braniš za več mesecev, postane pa še veliko boljši. Takšen doma napravljeni rum je pristen in tudi znatno cenejši kot ga pa dobiš v trgovini.

Praktični nasveti

Bradavice na rokah so zelo neprijeten pojav. Kako jih odpraviti? Ljudje nasvetujejo marsikaj, včasih tudi razne coprnije, ki pa seveda nič ne

pomagajo. Preizkušeno dobro sredstvo pa je divji kostanj. Zreži ga na kose in ga skuhaj. Z goščo ali pa tudi samo s kostanjevo vodo si roke vsak večer umij in natakni čez noč rokavice. To ponavljaj, dokler bradavice ne zginejo. Priporočljiva je tudi stolčena čebula, navezana čez noč na bradavice. Bradavice, ki so velike in štrlijo iz kože, je pa najbolje podvezati s svileno nitjo, da se posušijo in odpadejo. Pospešiti se dá to, če večkrat nakapaš na bradavice peteršiljev sok. Z jedkimi kislinami pa nikar ne poizkušaj sama odpravljati bradavic, ker je to nevarno in si lahko zastrupiš kri. Če imaš hude bradavice in jih z navadnimi sredstvi ne moreš odpraviti, se zateci k zdravniku. On te bo kmalu rešil te nadloge.

Novi stenj za svetiljko (toht) moramo, preden ga navijemo v svetiljko, namočiti v močnem vinskem kisu in pustiti, da se dobro posuši. Tak stenj dá veliko lepši plamen, svetiljka gori svetleje in se tudi ne kadi.

Mesne konzerve, če smo jih odprli, moramo takoj porabiti. Če je pa nismo mogli takoj uporabiti ali če jo hočemo uporabiti šele drugi dan, potem je ne smemo pustiti stati čez noč v odprti škatlji, ampak moramo meso stresti ven v kako posodo, ki ni kovinasta.

V umivalnikih (lavorjih) se kaj rada nabere nesnaga od mila, prahu, maščobe in drugih tvarin, kar se dá težko oprati. S krpico ali gobico, namočeno v bencinu, pa lahko vso nesnago spravimo ven. Kuhinjske lijake je dobro umivati tudi s petrolejem, nato pa jih polivati z vrelim kropom, da zgine duh po petroleju.

Črne glasé-rokavice, ki so dobile od vlage lise, očistimo tako-le: Iz saj in nekoliko kapljic terpentina napravimo testo in z njim nadrgnemo lise, na kar jih dobro zbrišemo z mehko krpo. Lise zginejo in rokavice so spet lepo črne.

Oljnate slike, to je slike, ki so slikane z oljnatimi barvami, očistimo najlepše z gobo, ki smo jo namočili v gorki vodi in dobro ožeti. Pozlačene okvire umij z mrzlo milnico in jih potem do suhega odrgni z mehko suho volneno krpo. Razne druge okvire pa najbolje očistiš z vato, namočeno v olju. Če so okviri umazani od muh, jih očisti s čebulo in zbriši s sukneno krpo.

Madež od oljnate barve na svileni obleki odpraviš, ako takoj, ko si ga dobila na obleko, nadrobiš nanj krušne sredice, da popije olje. Če je pa madež že star, ga moraš namočiti v topli vodi in potem narahlo zdrgniti s platneno krpico. Dobro je tudi kaniti na krpico malo bencina in potem zdrgniti madež. Ne smeš pa bencina kar vliti na madež, ker je nekatero blago zelo občutljivo in ti ostane kolobar okrog madeža, ki se potem ne dá zlepa ali pa nikoli spraviti ven.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Zima in snežni plazovi

Lepa je zimska pokrajina. Dolgo časa se meščani tega niso zavedali; zime so se bali kot nekaj sovražnega. A blesteče gore so polagoma privabile v svoje osrčje pogumne može, ki so se vrnili z zimskih pohodov vsi srečni in polni hvale o dotlej neznanih krasotah. Kmetje in delavci pa že od nekdaj poznajo zimsko pokrajino, poznajo pa deloma tudi nevarnosti, ki prete človeku pozimi. Meščanom je odkril zimo, njene krasote in nevarnosti šele zimski sport, zlasti smuški sport, ki je povedel tudi mestne zapečnike na lahnih smučeh v divno zimsko naravo.

A oni, ki hodijo, bodisi po opravkih ali pa v zabavo, pozimi v gore, se morajo zavedati nevarnosti, ki nam prete tam. Največji in najnevarnejši sovražnik je vse uničujoči plaz. Zato ne bo odveč, če povemo nekaj zanimivega o tem pojavu tako za one, ki si morajo služiti vsakdanji kruh v krajih, kjer divjajo plazovi, kakor tudi za one, ki jih vabijo kristalno čiste gore uživat čar zimske pokrajine.

Plazovi nastajajo ob različnih pogojih. Predvsem je treba zadostne strmine, nekako nad 24 stopinj. Tudi mora biti pobočje gladko. Čim več je po strmini skal in dreves, tem teže nastane plaz.

Plazovi so dalje odvisni predvsem od vrste snega. Vsakdo izmed nas ve, da je sneg lahko jako različen, imamo tako rekoč sto vrst snega. V hudem mrazu pada droben, sipkast in suh sneg, ki se ne da stisniti v kepo. Plazovi iz takega snega so najbolj nevarni. Po dolgotrajnem metežu vidimo že iz doline, kako se z visokih sten usipajo suhi plazovi; pogodbni so od daleč belim oblakom. Ako pade suh sneg na gladko zmrznjen sneg, je nevarnost suhih plazov posebno velika. Gredo pa daleč doli v gozd. Tak plaz se vidi na strmih pobočjih kot urno padajoč oblak. Vprav ta lastnost, da se suh sneg razprši pri padcu daleč v ozračje ima za posledico strašno uničujočo moč. Oblak snega izodriva zrak in moč zračnega puha te odnese kakor pero po zraku. Poleti najdemo izruvane cele gozde, ki jih je podrl puh suhega plazu, ne sneg, ki se je ustavil že daleč spredaj. Takih groznih slik razdejanja najde pazljivi opazovalec vse polno v naših gorah.

Kako naj se izogibamo takih plazov, ki zahtevajo tako pogosto tudi človeških žrtev? Predvsem moramo vedeti, koliko časa traja nevarnost suhih plazov. Na južnih pobočjih le nekaj dni, če sije po metežu solnce, ki topi podnevi sneg, katerega mraz v nekaj nočeh prilepi na njegovo podlago. Hud, trajen mraz pa podaljša nevarnost plazov včasih za prav dolgo, ker ostane sneg suh in nepritrjen na spodnjo plast. Prav tako traja nevarnost dalje časa na severnih senčnih pobočjih, kamor solnce le malo ali nič ne posije. Tudi tam ostane suh, sipast sneg dolgo rahel.

Resničnost teh izvajanj se je pokazala letošnjo zimo, ko je padlo veliko snega in je držal mraz dolgo časa. Sneg je ostal suh in sipek in tako prav pripraven za plazove. Zato pa smo tudi mnogo slišali o nesrečah, povzročenih po plazovih.

Znak, da se je udrl plaz, je navadno zamolkel pok, za katerim zagrmi v dolino plaz.

Doslej smo govorili le o suhih plazovih. Plazovi pa nastanejo tudi iz novo zapadlega mokrega snega. Njih puh ni tako silen, ker se razprše le malo ali pa nič. Na blizu učinkujejo seveda enako uničujoče. Mokri plazovi se usipajo navadno spomladi, ko gre po snegu dež, ga obseva solnce ali pa topel jug ne pripušča več, da bi zmrznil na podlago. Plazovi iz starega snega ali talni plazovi nastajajo večinoma spomladi, ko začneta solnce in jug topiti sneg in izpremenita s pomočjo dežja zmrzli sneg v mehko, kašnato maso brez vsake stalnosti. Razmočena tla, posebno travnata, so opolzka in na metre debeli sneg izgubi vso oporo in grmi navzdol. Taki plazovi niso posebno nevarni. Imajo sicer velikansko moč, ker imajo navadno leto za letom ista pota.

Nevarnosti plazov se bomo izognili, če bomo vpoštevali te-le izkušnje:

Suh, sipast sneg na zmrzlih tleh nudi dolgotrajno in največjo nevarnost suhih plazov. Čim več pade snega, tem večja je nevarnost. Kolikor gladkejša je podlaga pod novim snegom, toliko rajši zdrsne sneg.

Po zapadlem snegu nastopajoče toplo vreme povzroča mnogo mokrih plazov, ki v nekaj dneh odidejo v dolino.

ZANIMIVOSTI

× **Odkritje novega otoka pri južnem tečaju.** Ameriški letalec Byrd je izvedel v spremstvu pilota in brezžičnega telegrafista prvi peturni poskusni polet nad neznanimi južnopolarnimi kraji. Pri tem je odkril do sedaj neznani otok s 14 velikimi gorami. Byrd je letel do visokega gorovja južnega tečaja, dočim tečaja samega ni dosegel.

× **Prerokinja, ki napoveduje dobro letino.** V Parizu se je pojavila nova vedeževalka, ki napoveduje, kaj se bo zgodilo v letošnjem letu. Vreme po njenem mišljenju ne bo posebno ugodno. Zima bo dolga in huda in bomo imeli v marcu še sneg. Lepo pomladno vreme bomo imeli šele sredi aprila. Poletje bo zopet lepo in toplo, toda ne tako vroče kakor je bilo lani. Letina bo zelo dobra. Kmetje pa morajo biti oprezni, ker bo mnogo neurij ob času žetve. Zvezde pravijo, da bo tudi letos mnogo katastrof v prirodi. Razsajale bodo nalezljive bolezni. Pomladi bo več velikih polomov in bankrotov, ki bodo najbolj prizadeli srednje sloje. Jeseni bo prišlo v Nemčiji do puča, v katerem bodo zmagali komunisti.

× **Revolucija na Španskem.** Španskemu diktatorju Primo de Riveri so se te dni uprli artiljeristi. Ko se je že mislilo, da je Primo de Rivera napravil red, se je vojaški upor pričel širiti tudi na mornarico in orožništvo. Posebno upor orožništva, ki je bilo doslej steber diktature, postane lahko usodepoln za diktaturo v Španiji.

× **Ako se taja led na južnem tečaju, se bo začela množiti voda v oceanih.** Znano je, da je pred meseci odpotovala na južni tečaj ekspedicija ameriških znanstvenikov pod vodsvom slovitega raziskovalca Byrda. Čim se je približala ekspedicija južnemu tečaju, je naletela na velike ovire, ki ji onemogočajo hitro prodiranje k cilju. Ob tej priliki je neki ameriški časopis objavil zanimiv članek, ki pravi, da bo Byrdova ekspedicija napravila človeštvu veliko uslugo, ako bo ob povratku utegnila odgovoriti vsaj na naslednja vprašanja: Ali se je že pričel topiti led na južnem tečaju? Ako se to že godi, potem bo tekom enega desetletja pričela naraščati voda v oceanih. Ljudje na obalah se bodo morali umakniti v notranjost, njihova selišča pa bo zalila morska voda. Avstralski raziskovalec in zemljeslovec David je prvi prišel na misel možnosti tajanja ledu na tečajih in zatrjuje, da bi voda, ki se je nakopičila v obliki ledu okrog južnega in severnega tečaja, dvignila gladino oceanov za 50 čevljev. Njegova domneva je dala povod, da so nekateri učenjaki izrazili mnenje, da ima zgodba o vesoljnem potopu vendar nekaj stvarne podlage. Verjetno je, da se je pred davnim časom led na tečajih zelo naglo in v tako ogromnih količinah raztopil, da je morska voda zalila velike dele suhe zemlje. To se je zgodilo najbrž koncem ledene dobe, to je že pred 20.000 leti.

× **Človek se v starosti skrči.** Neki belgijski učenjak je izdal knjižico, v kateri obravnava svoja dolgoletna izkustva o krčenju človeške postave na stara leta. Njegove ugotovitve pravijo: Od 30. do 40. leta ostane človek v dolžini neizpremenjen. Potem se telo začne krčiti. Ta proces traja od 40. do 50. leta. V tem času se človek skrči za 10 mm. Od 50 do 60 leta se proces nadaljuje v hitrejšem tempu. Človeško telo se skrči za novih 35 mm. Od 60. do 70. leta se postava zopet skrči za 16 mm, od 70. do 80. leta pa še za novih 10 mm, samo med 80. in 90. letom ostane človek tako velik kakor je bil, ali pa se skrči za čisto neznatno mero. Povprečno se torej človek na svoja stara leta skrči za 71 mm.

× **Kačji strup proti božjasti.** Vodji kačjega gojišča v Portu Elisabethu v Južni Afriki se je posrečilo pridelati iz kačjega strupa učinkovito sredstvo proti božjasti. V kratkem času bodo uvedli novo zdravilo v splošno zdravilno prakso.

× **Kakršno življenje, taka smrt.** Te dni je doletela tragična smrt komaj 30letnega barona Kövessa, sina bivšega avstro-ogrskega armadnega poveljnika. Kövess je bil stalni gost zakotnih nočnih lokalov, kjer se zbirajo razni mračnjaki in uživajo kokain. Takoj po baronovi smrti so pozvali na policijo 80 slaboglasnih žensk, da se ugotovi vzrok njegove smrti. Izkazalo se je, da je prišlo v stanovanju neke teh žensk do zastrupljenja s kokainom. V noči pred svojo smrtjo je prišel Kövess k dotični ženski in jo prosil, naj mu dá kokaina, češ, da nima denarja, da bi ga kupil. Ker pa tudi ona ni imela denarja, ji je dal zlato cigaretno dozo, s katero je odšla po kokain. Ženska se je vrnila s svojimi prijateljicami in dala baronu večjo količino kokaina. Ko je bil omamljen, so ženske navalile nanj, ga slekle in bičale po nagem telesu. Čez nekaj ur pa je baron zdramil in prosil, naj mu dado še eno dozo kokaina. Zastavil je menico in zlato uro. Ko je bil

znova omamljen. so ga odnesle ženske slečenega v nezakurjeno podstrešno sobico in ga pustile na mrazu, tako da je dobil vnetje pljuč, kateremu je podlegel.

× **Drzni trgovec z dekleti.** V poznih nočnih urah je imel te dni v nekem budimpeštanskem predmestju službo stražnik Nagy. Kar je stopil k njemu neznanec in se legitimiral kot detektiv Schlinger. Zahteval je od stražnika, naj mu pomaga aretirati neko žensko, ki se bo obupno branila. Stražnik je šel z detektivom v bližnje stanovanje ravnatelja tovarne Adamskega. Detektiv je prosil stražnika, naj počaka pred vrati in vstopi, ko ga pokliče. Detektiv je stopil v stanovanje, kjer se je legitimiral in pozval 17letno ravnateljevo hčerko, naj mu takoj sledi na policijo. Roditelji so bili tem bolj razburjeni, ker detektiv ni hotel povedati, zakaj je njihovo hčerko aretiral. Dekle je zatrjevalo, da ni ničesar zakrivilo in da ne pojde z detektivom. Po dolgem prerekanju je poklical detektiv stražnika in tako je moralo dekle zapustiti roditelje. Zjutraj je odšel oče na policijo, da se informira, zakaj so mu hčerko aretirali. Lahko si pa mislimo njegovo presenečenje, ko so mu povedali, da detektiva Schlingerja sploh ni. Nedvomno je postala lepa ravnateljeva hčerka žrtev mednarodnih trgovcev z dekleti. Policija je napela vse sile, da izsledi drznega zločinca, ki je brez sledu izginil.

× **Pustolovščine indijske plesalke.** Bivša indijska plesalka Muntar Begum, ki je spravila maharadžo iz Indora ob prestol, se je te dni ločila od svojega moža, bogatega trgovca Abdul Remana, s katerim se je poročila leta 1926. Ločitev je bila zelo burna, kajti mož in žena sta se ji protivila. Toda Abdulov oče je zagrozil sinu, da mu ne zapusti nikakega premoženja, če se ne loči. Po dolgem oklevanju sta zakonca pristala na ločitev. Muntar Begum je izjavila, da pojde v indijski samostan, češ, da je že sita pustolovščin in da si želi miru. Njeno življenje je bilo zelo burno. Bila je najmlajša plesalka na dvoru maharadže Turokira, vladarja Indora, in kot najmlajša članica harema je postala njegova prva ljubica. Maharadža je bil zelo radodaren in prinašal ji je bogata darila. Vsake njeno željo je uslišal, toda mlada lepotica je kljub temu hrepenela po svobodi. Iz harema ji je pomagal pobegniti bogati trgovec Bawla iz Bombaya. Maharadža je nekoč potoval iz prestolice v provinco in spremljale so ga tri odaliske, med njimi tudi Muntar Begum, ki se je vozila v posebnem salonskem vagonu. Na neki postaji je pa neopaženo izstopila in pobegnila s trgovcem Bawlo v avtomobilu. Čez pol ure jo je maharadža pogrešil. Mislil je pa, da je med vožnjo padla iz vlaka. Čez dva dni se je pa izkazalo, da se nahaja lepa plesalka pri trgovcu Bawu. Ko se na povelje razjarjenega maharadže ni vrnila k njemu, je maharadža najel tri gardne oficirje in naročil, naj poskrbe v njegovem imenu za osveto. Plesalka je napravila nekega dne s svojim ljubčkom izlet v avtomobilu in gardni oficirji so jo napadli. Bawlo so ustrelili, plesalko pa težko ranili. Tudi njo bi bili umorili, da ji nista prihitela na pomoč dva angleška oficirja. Indijski podkralj je odredil preiskavo in ko se je izkazalo, da je zavratni napad organiziral maharadža, ga je prisilil, da se je odrekel prestolu. Ko je okrevala, se je seznanila z Abdul m Remanom, s katerim se je poročila. Maharadža je izgubil prestol in poročil se je z ameriško milijonarko Millerjevo, ki je prestopila v budistično vero. Maharadža živi sedaj z mlado ženo v svojem gradu v Franciji, kajti angleška oblastva mu niso dovolila ostati v Indiji, ker se je poročil z Američanko, kar mu Indijci zelo zamerijo.

× **Primeri strahotne pokvarjenosti.** V berlinskem predmestju Eberswald je bil te dni odkrit zločin, ki priča o strašni pokvarjenosti velemestnega prebivalstva. Neki oče je imel s svojo hčerko deset let ljubavno razmerje in posledica tega je bila kopica otrok. Od petih otrok žive še trije. Da je svoje krvoskrunstvo lahko prikrival pred svetom, je večkrat menjal stanovanje. Te dni pa je odšel sam na policijo in izdal vse. Hčerka, ki je bila zaslišana, je izpovedala, da si očeta zato ni upala ovaditi, ker ji je vedno grozil, da jo ubije, če ga izda. — Drug primer krvoskrunstva se je pripetil te dni na Dunaju. Ljubosumen brivski pomočnik se je splazil v stanovanje svoje ljubice, stanujoče v okraju Simmering. V sobi se je zaklenil, zgrabil mladenko in jo začel daviti. Nato je potegnil britev in jo napadel. Na obupne dekletove klice je prihitela njena mati, ki pa je našla vrata zaklenjena. Ko je napadalec čul trkanje, je svojo žrtev izpustil in skočil skozi okno. Policija je nasilnega mladeniča še isti dan prijela. Fant je na policiji izjavil, da se je hotel dekletu osvetiti, ker ga je varala s svojim lastnim bratom. Mladenka je stara šele 17 let. — Orožniki v Ujszagu na Madžarskem so te dni vtaknili pod ključ čedno triperesno deteljico. Gre za posestnika Pavla Hegedüja, za njegovo priležnico Pavlo Tothovo in za posestnikovega sina Petra Turoczoya. Hegedü se je pred letom dni oziral za trinajstletno hčerko Tothove, toda mati je bila na hčerko zelo ljubosumna. Zato jo je prodala za stot pšenice posestnikovemu sinu Petru Turoczyju. Ko je dekle zanosilo, je mati sama odpravila plod. Zaradi zastrupljenja je mladenka umrla. Stvar je prišla sedaj na dan in se bo končala pred sodiščem.

× **Velik požar sredi Berlina.** Koncem januarja zvečer je nastal v severnem delu Berlina ogromen požar. Žrtev požara je postala znana berlinska modna trgovina Tietz. Trgovino so kakor običajno zaprli zvečer ob sedmih. V notranjosti so bili zaposleni še nameščenci, ki so pospravljali prostore in pripravljali trgovino za naslednji dan. Delavci, ki so bili okrog pol devetih zaposleni v pritličju, so naenkrat začutili dim. Kmalu za tem so že začeli švigati plameni iz gornjega nadstropja. Uslužbenci so skušali najprej pogasiti ogenj z raznimi gasilnimi aparati in s polivanjem vode. Kmalu pa so morali misliti na rešitev samega sebe. V lahkih, papirnatih in platnenih dekoracijah je našel ogenj obilo hrane in se je naglo širil. v nekaj minutah je bilo petnadstropno poslopje od tal do strehe v plamenih. Gasilci, ki so prihiteli s 14 brizgalnami, so se morali kmalu uveriti, da so napram silnemu požaru brez vsake moči. Od gorečega poslopja se je širila taka vročina, da gasilci sploh niso mogli blizu. Da bi vdrli v notranjost poslopja in po gasilskih pravilih zajeli središče ognjišča, sploh ni bilo niti misliti. Vročina je bila tako silna, da so se skrivile celo lestvice, ki so bile prislonjene ob hiše na nasprotni strani nad 20 m široke ceste. Gasilna akcija se je morala omejiti zgolj na to, da prepreči širenje požara na sosednje hiše. Tudi to je bilo težavno zaradi vročine. Od daleč so polivali hiše in strehe z vodo. Kljub temu pa je bila vročina tako strašna, da je zidovje vseh sosednjih hiš popokalo in so jih morali izprazniti ne samo zaradi nevarnosti požara, temveč tudi zaradi nevarnosti, da se porušijo. Pri gasilni akciji se je ponesrečilo osem gasilcev, ki so jih morali prepeljati v bolnico. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno. Mislijo pa, da je krivo neprevidno ravnanje z ognjem pri kurjenju peči.

× **Strašna lakota.** V kitajski pokrajini Šansi vlada strašna lakota. Posebno grozno je prizadeto mesto Saratsi. Ljudje kar v množicah umirajo zaradi pomanjkanja. Za mestom se kopičijo veliканske množine nepokopanih trupel. Glad je prisilil prebivalstvo k ropu in plenitvi. Iz mesta se podajajo tolpe gladujočih ljudi med kmetsko prebivalstvo po deželi in kradejo ter ropajo, kar jim pride pod roke.

× **Zborovanje žepnih tatov.** V Bratislavi se vrši te dni nenavadno zborovanje, za katero se policija zelo zanima. Pred dnevi se je javil na policiji zloglasni žepar iz Prage in zahteval, naj mu dado dovoljenje, da sme ostati v Bratislavi več dni. To dovoljenje so mu dali. V naslednjih dneh pa so prihajali z isto zahtevo na policijo žeparji iz vseh večjih čeških in slovaških mest. Jasno je bilo, da so se sestali na zborovanje. Policija je dognala, da nameravajo potem vsi skupaj odpotovati na Dunaj in z Dunaja, kjer se združijo s svojimi tamošnjimi «stanovskimi tovariši», posetiti karneval v Nizzi. Bratislavska oblastva so obvestila dunajska in nizzanska oblastva o tej nameri žeparjev.

Pomlajevanje
in zdravljenje organizma.

Človeški organizem ohrani zdravje, moč in delovno sposobnost samo dotlej, dokler so njegove življenske žleze zdrave. Slabe ali pa bolne žleze ne nasičajo organizma s fermenti energije v zadostni količini: zaradi tega zastajata krvni tok in izmenjava snovi in v organizmu se usedajo od časa do časa neodstranjena mokračna kislina, urati in drugi strupi, ki povzročajo slabost, naglo utrujenost, bolezni, predčasno ovenelost, starost in celo smrt. — Na srečo pa so sloviti učenjaki, kakor Braun-Sekar, Kario, Gilbert i. dr., dokazali, da se z nasičenjem organizma s fiziološkim ekstraktom (kakor je «KALEFLUID» D. Kaleničenka) iz življenskih žlez mladih, močnih živali povrača zopet normalna moč: kajti te žleze vlivajo v krvni obtok specijalne gormone in fermente, ki povrnejo normalno delovanje pri vseh celičnih organizmih.

«V rezultatu se organizem hitro popravi od bolezni, a njegova sposobnost za delo, moč starost in celo življenje se podaljšajo za mnogo let.» (Dr. S. Voronov.)

Torej, zakaj se «KALEFLUID» priporočajo medicinskim zborom vsega sveta na milijone bolnikov za smatra kot močno okrepilno in moč povračujoče sredstvo za časa in po bolezni.

«KALEFLUID» je potreben vsem onim, katerih organizem je nagnjen k raznim obolenjem, zahteva pa stalno krepitev moči, povzročene od bolezni, slabe prehrane ali duševnega dela.

Gg. zdravnikom «KALEFLUID» brezplačno in franko v svrho preizkušnje.

Brezplačno pošljemo vsakomur podrobno literaturo s poizkušnjami profesorjev in zdravnikov pri bolnikih. Obrnite se na naslov: Beograd, Šumadijska ulica št. 33, Miloš Marković.

Zahtevajte samo pravi «KALEFLUID» D. Kaleničenka, pazite na etiketo, na kateri so označene nagrade (gand prix, velike zlate kolajne), ki jih je «KALEFLUID» dobil na razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Rimu in drugod.

«KALEFLUID» D. Kaleničenka (kapljice in ampule za vbrizgavanje) se dobe v boljših lekarnah in drogerijah vsega sveta.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Naj ga kar aretira.

Orožnik (arestantu): «Vrzite pipo proč! Ali veste, da ne smete kaditi?»

Arestant: «Kaj se to pravi? Jaz bom kadil; če Vam pa to ni všeč, me kar aretirajte!»

Dobro srce.

Siromak pride k bankirju in mu tako genljivo opisuje svojo bedo, da bankir pokliče svojega slugo ter mu ves solzan reče: «Vrzi tega možaka ven, da mi ne poči srce!»

Gospodov dan.

Učitelj: «Povej mi, Lizika, kateri je Gospodov dan.»

Lizika: «Ne vem.»

Učitelj: «No, kdaj gre tvoja mamica v cerkev?»

Lizika: «Kadar ima novo obleko...»

Nič posebnega.

Matija je bil te dni povabljen na neko pojedino, kjer so prišle na mizo tudi popolnoma sveže češnje.

Gospodinja: «No, Matija, kaj pravite k temu, da vidite sveže češnje sedaj pozimi?»

Matija: «To ni nič, jaz sem jedel češnje že pred šestimi meseci...»

Otroška usta.

Vnuk: «Kajne, stari oči, ti mi boš napisal voščilo za god?»

Stari oče: «Za koga pa, Tonček?»

Vnuk: «Za tebe, stari oče! Veš, ti znaš lepše pisati...»

Z ulice.

Mlad potepin zadene v izložbeno okno ter ubije šipo. Potepin hoče pobegniti, pa ga zgrabijo trgovčeve čvrste roke.

«Smrkavec, ali veš, da mi boš moral plačati šipo?» kriči trgovec.

«To se razume,» odgovori potepin, «saj sem pravkar hotel teči domov po denar...»

Listnica uredništva

Petrova vas pri Črnomlju. Je preveč osebno in se ne sme objaviti.

Prevalje. Najlepše je doma! Brezposelnost vlada po vsem svetu in je zelo riskantno podajati se v svet s trebuhom za kruhom, če nimate zasigurane službe od zanesljive strani. Tudi v Belgiji in Holandiji je malo dela.

Gornja Lendava. Preveč osebno in se take zadeve po zakonu ne smejo objavljati.

Kuževci pri Ljutomeru. Taki osebni napadi so strogo kazniv in zato ne spadajo v časopis!

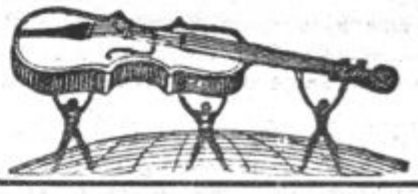

Veliki ilustrovani **cenik** dobite zastonj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 98 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

70

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Bučnice in solnčnice

luščene in neluščene, zamenjuje in kupuje vedno najugodneje Prvovrstno bučno olje.
trgovina F. Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer.

Kompletno predtiskarijo

prodam po nizki ceni. — Ponudbe pod «Zelo ugodno» na upravo «Domovine». 73

Novozgrajeno pritlično hišo

s tremi sobami, kuhinjo in kletjo prodam. Poleg je vrt in njiva s 400 hmeljevih sadik. — Več pove Mihael Žoger, Drešinja vas, pošta Petrovče pri Celju. 72

Najlepša parcela

v Ljubljani, pripravna za zidavo vile, naprodaj. — Podrobnosti se izve pri notarju Kuharju. 2343

Enonadstropno hišo

prodam. Podstrešje, deset stanovanj, velik vrt, dvorišče, blizu mitnice, Šiška-Ljubljana št. 117. 2326

Šivalni stroj

krojaški, «Singer», 16 K, kupi Podbevšek, Ljubljana, Ižanska cesta 67. 2440

Lepo enonadstropno hišico

s trgovsko opremo in vrtički, takoj poceni proda Zagorc, Višnja gora. 2393

Brivski lokal

z inventarjem oddam za čas sezije v najem na zelo prometni točki. — Cenj. ponudbe na hotel Petran, Mlino-Bled I. 2209

Dobroindočo gostilno

najraje na deželi, vzamem v najem. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod šifro «Dobro». 2241

Stare vinske pipe

popravim. — Naslov v oglas. odd. «Domovine». 2447

Kočijo

dobro ohranjeno, poceni prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 2403

Lep volčji pes

dober čuvaj, eno leto star, naprodaj. — Ponudbe na oglasni odd. «Domovine» pod značko «Tarzan». 2408

IZJAVA.

Podpisani obžalujem in preklicujem žalivke, izrečene dne 26 avgusta 1928. nasproti gosp. Friderika Belcu, posestniku v Lokovcih, in se zahvaljujem za odstop od tožbe.
74 Alojz Miklošič v Lokovcih.

Skladišče

v bližini glavnega kolodvora oddam takoj v najem. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 3478

Prominul

nadomestna koncentrirana

tečna hrana za perutnino.

Poveča produkcijo jajc! — Obrani zdravo perutnino! — Povišuje dobiček! — Prospekti brezplačno! 67

ZASTOPNIK:

Perutninarstvo M. Golob, Lesno Brdo 1, p. Vrhnika, Slovenija.

L. Mikuž

LJUBLJANA, Mestni trg 15

DEŽNIKI

NA MALO NA VELIKO

Ustanovljeno 1839 52 Telefon 2282

Izredna ponudba

Za deževni letni čas priporočamo, da si nabavite

kožno pelerino za dež

Č. O. V. tehta samo 110 gramov, imitacija ribje kože Imm. Odlično se je ta pelerina izkazala, ker ne prepušča mokrote, je komodno zložljiva, kakor majhna žepna beležnica, ki se jo nosi vedno lahko s seboj, ter je nadvse trpežna. Zelo priporočljiva za dame in gospode (tudi za otroke) v dežju in snegu, za izlete in sport.

Reklamna cena s posebno kapuco in etnijem samo Din 68·— franko, zacarinjena, poslana po poštnem povzetju. Razpošilja **A. Mařík, export, Praga XII., Lorégýnska 57.** (Če ne bi ugajala, jemčimo zamenjo). Naslov natančno napisati.

Zahtevajte brezplačni **CENIK** s 1000 slikami

Srebro 160 Din

160 Din Din 160

Fina srebrna ura na zapestnici s svilenim moare-trakom 160 Din, ista ura s **lino srebrno, raztezno zapestnico 190 Din,** ves stroj teče v kamenih! 5letno jamstvo. 14

Znamenite znamke ur, kakor Omega, Eterna, Doxa, Longines i. dr. ceneje nego drugje.

ANTON KIFFMANN, Maribor št. 43 d.

Zahtevajte **brezplačni cenik** poštnine prosto.

PRAVA MILA LEPOTE IN ZDRAVJA.

Fellerjeva Elsa-mila, oplemenjujejo kožo ter se razlikujejo od navadnih toaletnih mil po tem, da vsebujejo znanstveno preizkušene dobro delujoče sestavine, katere so potrebne za lepoto in zdravje kože.

Ima 6 vrst Fellerjevih Elsa-mil:

Elsa lilijino milo, posebno fino cvetno milo, po kojem je koža mehka in nežna.

Elsa rumenjakovo milo, pravo blago milo tudi za najmanjše dete.

Elsa-glicerinovo milo posebno dobro za zelo razpokano kožo.

Elsa boraksovo, milo izvrstno proti solčnim pegam ter kožnim izpuščajem.

Elsa-katranovo milo razkužuje, zelo dobro deluje na kožo in lase glave, posebno pri otrokih.

Elsa-milo za britje, katero obenem razkužuje, omehča dlake, se zelo peni in ne draži kože.

Zahtevajte povsod samo Fellerjeva milo z značko „Elsa".

Izrabite priliko ter naročite obenem še sledeče preizkušene proizvode:

Fellerjeva Elsa-pomada za obraz in kožo. 1 lonček 12 Din.

Elsa-Tanchina-pomada za rast las, 1 lonček 12 Din.

Elsa-Shampoon za pranje glave 3 Din 30 p.

Elsadont (krema za zobe), tuba 8 Din 80 p.

Elsa dišeča vrečica (Sachet) 6 Din.

Na poiskušnjo po pošti 5 komadov Elsa-mila po lastni izbiri 52 Din, ako se denar pošlje vnaprej, ker po povzetju stane poštnina za 10 Din več. — Naročila naslovite točno na

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar. Urejuje Filip Omladič Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek.